

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**STATISTIČNA ANALIZA VPLIVA
GOSPODARKE KRIZE NA VIIŠINO
DAVČNIH PRIHODKOV**

Mihael Stankovič

Ljubljana, avgust 2013

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

**STATISTIČNA ANALIZA VPLIVA GOSPODARSKE KRIZE NA
VIŠINO DAVČNIH PRIHODKOV**

Kandidat: Mihael Stanković

Vpisna številka : 04039854

Študijski program: Visokošolski strokovni študijski program Uprava 1. stopnja

Mentor: prof.dr. Srečko Devjak

Ljubljana, avgust 2013

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisan Mihael Stanković, študent visokošolskega študijskega programa Uprava 1. stopnja, z vpisno številko 04039854, sem avtor diplomskega dela z naslovom: Statistična analiza vpliva gospodarske krize na višino davčnih prihodkov.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oziroma citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela in soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala Amanda Grčar.

Mihael Stanković

Ljubljana, 28.08.2013

POVZETEK

Davki predstavljajo enostranski prisilni odvzem realnega dohodka, zato so med ekonomskimi subjekti nepriljubljeni, ker davčnim plačnikom ne jamčijo nobenih pravic. Osnovni prihodki javnega sektorja so tudi davčni prihodki, katere delimo na davke in prispevke. Davki so glavni vir javnih financ in davčna služba je dejavnost državne uprave, ki obsega odmero, obračunavanje, nadzor in izterjavo davkov, ki jo izvaja Davčna uprava Republike Slovenije. Celoto vseh davkov, ki jih država pobira v danem trenutku, imenujemo davčni sistem. Ta pomeni konkretizacijo posameznih vrst davkov v prakso. Vsaka država ima davčni sistem, preko katerega zasleduje ekonomske, socialne in fiskalne cilje.

V diplomskem delu poskušamo prikazati sliko javnih financ, ki je ustrezala gospodarskim razmeram v Republiki Sloveniji, v izbranih letih obdobja 2009 – 2012. Največ pozornosti je namenjene javnofinančnim prihodkom (davkom). Njihova analiza pa je v nadaljevanju poglobljena. Tako nas najprej zanima, kako so se nekateri pomembnejši davki odražali v času gospodarske in finančne krize. Nato sledi še ugotavljanje doprinosa javnofinančnih prihodkov v obdobju 2009–2012 na raven bruto domačega proizvoda.

Ključne besede: Davčni sistem, Davki, Davčna uprava, Gospodarska in finančna kriza, Bruto domači proizvod

SUMMARY

Statistična analysis of the impact of the economic crisis on the amount of tax revenue

Taxes are coercive unilateral withdrawal of real income, and therefore unpopular among economic agents, because there are not guaranteed any rights. The main income of the public sector as well as tax revenues, which are divided into taxes and contributions. Taxes are the main source of public finance and tax administration is an activity of the state administration, which includes assessment, billing, monitoring and recovery of taxes administered by the Tax Administration of the Republic of Slovenia. Whole of the taxes levied by the State at any given time is called the tax system. This is the concretisation of different taxes in practice. Each country has a tax system through which pursues economic, social and fiscal targets.

In the thesis we try to display an image of public finances, which corresponded to the economic situation in the Republic of Slovenia, selected years period of 2009–2012. Most attention has been given to government revenue (tax). Their analysis, in-depth below. Thus, we need to first know how some of the major taxes reflected in the economic and financial crisis. Then followed by a determination to contribute The government revenues in 2009–2012 at the level of gross domestic product.

Key words: Tax System, Taxes, Tax Administration, The economic and financial crisis, Gross domestic product

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY.....	vi
KAZALO PONAZORITEV.....	ix
KAZALO GRAFIKONOV.....	ix
KAZALO SLIK.....	ix
KAZALO TABEL.....	ix
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	x
1 UVOD.....	1
2 DAVČNI SISTEM.....	3
2.1 SPLOŠNO O DAVČNEM SISTEMU.....	3
2.2 DAVČNA NAČELA.....	4
2.2.1 DAVČNO FINANČNO NAČELO.....	4
2.2.2 EKONOMSKO DAVČNO NAČELO.....	4
2.2.3 SOCIALNO POLITIČNA NAČELA.....	5
2.2.4 PRAVNO-ADMINISTRATIVNA NAČELA.....	5
2.3 ZAŽELJENE LASTNOSTI DAVČNEGA NAČELA.....	6
2.4 CILJI DAVČNEGA SISTEMA.....	6
2.5 OSNOVNI POJMI ZA LAŽJE RAZUMEVANJE.....	7
3 DAVČNI POSTOPEK.....	8
3.1 NAČELA DAVČNEGA POSTOPKA.....	8
3.1.1 NAČELA MATERIALNE RESNICE V DAVČNIH ZADEVAH.....	8
3.1.2 NAČELO SORAZMERNOSTI.....	9
3.1.3 NAČELO GOTOVOSTI, SEZNANJENOSTI IN POMOČI.....	9
3.1.4 NAČELO TAJNOSTI PODATKOV.....	9
3.1.5 NAČELO ZAKONITEGA IN PRAVOČASNEGA IZOPLNJEVANJA IN PLAČEVANJA DAVČNH OBVEZNOSTI.....	9
3.1.6 NAČELO DOLŽNOSTI DAJANJA PODATKOV.....	10
4 ORGANI, PRISTOJNI ZA POBIRANJE DAVKOV, CARIN IN DRUGIH JAVNIH DAJATEV.....	11
4.1 DAVČNA UPRAVA.....	11
4.1.1 GENERALNI DAVČNI URAD.....	12
4.1.2 DAVČNI URAD.....	12
4.1.3 POSEBNI DAVČNI URAD.....	13
4.1.4 CARINSKA UPRAVA RS.....	13
4.2 PRAVNI VIDIK DAVČNE UPRAVE RS.....	15
4.2.1 STATUS ORGANIZACIJE PO MERILIH.....	15
4.2.2 SPLOŠNA ZAKONODAJA.....	15
4.2.3 PODROČNA ZAKONODAJA.....	15
4.2.4 STRATEŠKI AKTI.....	16
4.2.5 INTERNI AKTI.....	16
4.3 FINANČNI VIDIK.....	17
4.4 KADROVSKI VIDIK.....	18
5 DAVKI.....	20
5.1 ZNAČILNOSTI DELITEV DAVKOV.....	20
5.2 PREDNOSTI IN SLABOSTI NEPOSREDNIH IN POSREDNIH DAVKOV.....	21
5.3 PREGLED OBDAVČITEV V SLOVENIJI.....	22
5.3.1 DAVEK OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE.....	23

5.3.2	DAVEK OD DOHODKA IZ DEJAVNOSTI.....	23
5.3.3	DAVEK OD DOHODKA IZ KMETIJSKE IN GOSZDARSKE DEJAVNOSTI	23
5.3.4.	DAVEK OD DOHODKA IZ ODDAJANJA PREMOŽENJA V NAJEM IN PRENOSA PREMOŽENJSKE PRAVICE.....	24
5.3.5	DAVEK OD DOHODKA IZ KAPITALA.....	24
5.3.6	DAVEK NA PROMET NEPREMIČNIN.....	25
5.3.7	DAVEK NA MOTORNA VOZILA.....	25
5.3.8	DAVEK NA DEDIŠČINE IN DARILA.....	26
5.3.9	DAVEK OD PREMOŽENJA.....	26
5.3.10	NADOMESTILO ZA UPORABO STAVBNIH ZEMLJIŠČ.....	27
5.3.11	DAVEK NA DODANO VREDNOST.....	28
6	STATISTIČNA ANALIZA DAVKOV IN INTEPRETACIJA REZULTATOV.....	30
7	ZAKLJUČEK.....	36
	LITERATURA IN VIRI.....	37

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Število zaposlenih v Davčni upravi RS.....	19
Grafikon 2: Prihodki DURS od davka na dohodek (2009-2012).....	31
Grafikon 3: Prihodki DURS od davka na promet nepremičnin (2009-2012).....	32
Grafikon 4: Prihodki DURS od davka na dodano vrednost (2009-2012).....	33
Grafikon 5: Primerjava davkov v obdobju (2009-2012).....	34
Grafikon 6: Gibanje BDP-ja in JFP v obdobju (2009-2012).....	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Organigram Davčne uprave RS.....	14
Slika 2: Struktura zaposlenih Davčne uprave RS 2009–2012	18

KAZALO TABEL

Tabela 1: Porabljena sredstva Davčne uprave RS (v €).....	17
Tabela 2: Dohodnina za leto 2009–2012 (v €)	30

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

- BDP – bruto domači proizvod
- DDV – davek na dodano vrednost
- DU – davčni urad
- DURS – Davčna uprava Republike Slovenije
- JFP – javnofinančni prihodki
- NUSZ – nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč
- RS – Republika Slovenija
- ZDavP – Zakon o davčnem postopku
- Zdoh – Zakon o dohodnini
- ZUP – Zakon o splošnem upravnem postopku
- ZPIZS – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
- ZZSZ – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

1 UVOD

Hoteli ali ne, davki nas spremljajo od rojstva do smrti. Že novorojenčku se podeli davčna številka, ki ga spremlja vse življenje. V celotnem življenjskem ciklu se slehernik tako ali drugače sreča z obdavčitvijo. Kot otroka ali mladostnika nas starši uveljavljajo kot vzdrževanega družinskega člana, v obdobju ustvarjanja in tudi pozneje, v obdobju upokojitve, pa so predmet obdavčitve naši dohodki in nekatere dobrine.

Davčni urad RS deluje kot organ državne uprave, katerega primarna naloga je učinkovito pobiranje davkov in drugih dajatev v dobro države in njenih državljanov s korektnim odnosom do davčnih zavezancev. Pobiranje davkov je praviloma glavna in osnovna oblika državnih prihodkov. Je pomemben vir fiskalnih prihodkov. Njegova značilnost je, da je prisilna dajatev, ki se praviloma pobira v gotovini. Plačani davki, prispevki in druge obvezne dajatve, za katere je skrbnik in nadzornik Davčna uprava Republike Slovenije, so prihodki proračuna države, proračunov občin, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) ter Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZS). Davkoplačevalec za svoje plačilo davka ne dobi neposrednega povračila. Plačujejo ga tako občani kot tudi pravne osebe.

Gospodarska kriza je naredila velik vpliv na gospodarstvo v vseh državah. Tudi v Sloveniji se srečujemo z negativni vplivi krize. Vlada RS je sprejela veliko težavnih odločitev za zmanjševanje gospodarske in finančne krize. V diplomski nalogi se osredotočimo na obravnavanje davkov in višino pobranih davčnih prihodkov v obdobju gospodarske in finančne krize.

Diplomska naloga je izdelana iz dveh delov, in sicer teoretičnega in raziskovalnega. Teoretični del zajema davčni sistem, davčni postopek, Davčno upravo RS s svojimi nalogami in opis posameznih davkov, ki zajemajo fizične osebe. V raziskovalnem delu sem s pomočjo podatkov iz preteklih let v obdobju finančne in gospodarske krize medsebojno primerjal višino pobranih posameznih davkov, s ciljem ugotoviti, kako so se odražali. V nadaljevanju sledi še ocena gibanja celotnih javnofinančnih prihodkov in BDP-ja (bruto domači proizvod).

Diplomsko delo končujem s sklepom, v katerem so zbrane ugotovitve, ki izhajajo iz diplomskega dela

Metode dela

Pri izdelavi diplomske naloge so uporabljene analitična, komparativna in statistična metoda. Uporabil sem statistično metodo, s pomočjo katere preko analize pojavov, ki nas obkrožajo, in z grafikonom pridemo do vzorčno-posledične povezanosti med pojavi. Pri tem je uporabljena tudi metoda zbiranja podatkov, in sicer analiza sekundarnih virov ter študija literature in virov, kot so letna poročila, članki iz serijskih publikacij, internetne objave, zakonodaja...

Problem in predmet preučevanja v diplomski nalogi je predvsem ugotoviti, kako so se posamezni pobrani davki odražali v času gospodarske krize in kako se je gibal BDP (bruto domači proizvod).

Namen in cilj diplomske naloge je raziskati statistično povezanost bruto domačega proizvoda (BDP) s spreminjanjem davčnih prihodkov. Cilj diplomske naloge je ocena sprememb davčnih prihodkov v obdobju gospodarske krize in korelacije z gibanjem BDP za obdobje po letu 2009. V mojem diplomskem delu sem preveril dve najbolj pomembni hipotezi:

Hipoteza 1:

- Gospodarska kriza se ne odraža na višini pobranih davkov po vseh vrstah davkov enako.

Hipoteza 2:

- Višina davčnih prihodkov se spreminja z zamikom glede na spreminjanje BDP-ja.

2 DAVČNI SISTEM

2.1 SPLOŠNO O DAVČNEM SISTEMU

Davki ne predstavljajo pojma ali nekega značaja sodobnega sveta. Nekatere davščine so obstajale že v antični Grčiji, saj so nekatere dejavnosti v preteklosti financirali premožnejši sloji. »Plačilo teh dajatev je bilo obvezno, pa tudi častno, saj je plačnik skrbel za celotno organizacijo in razporeditev stroškov za javno dejavnost, za katero je bil zadolžen.«Tudi v dobi Rimskega cesarstva je bila obveznost plačila dajatev. Obdavčevanje se je v Grčiji in Rimskem cesarstvu najprej začelo v pristaniščih. »Bizantinsko cesarstvo je poznalo že pravi davčni sistem.« Najbolj pogosto se je uporabljal davek za premoženje in hrano. V preteklosti je tudi prišlo do vojn in uporov zaradi previsokih davkov. (Klun, 2007, str. 3).

Davčni sistem je skupni imenovalec vseh možnih davčnih oblik neke države. Pod davčne oblike tako štejemo vse davke: takse, dotacije, subvencije in razna nadomestila. »Davčni sistem bi moral biti terminološko sestavljen kot skladen odnos med elementi, vendar praksa kaže, da se obdavčevanje v mnogih državah odvija preko različnih davčnih instrumentov, od katerih ima vsak svoje cilje in načine. Glede na metodo obdavčevanja lahko odkrijemo določene posredne cilje davčnega sistema, ki imajo lahko svoje korenine v ekonomskih, političnih, zgodovinskih in socialnih odnosih.« V sodobnem davčnem sistemu so se poleg standardnih davkov (dohodnina, davek na promet nepremičnin, davek na dodano vrednost) uveljavljale tudi posebne oblike davčnih bremen, katerih izdatnost je minimalna, vendar so bile uvedene v davčni sistem zaradi nekaterih drugih namenov.

Davčni sistemi držav se razlikujejo ne samo na osnovi predmeta obdavčevanja, ampak tudi glede na delež določenih javnih prihodkov v strukturi prihodkov javnega (fiskalnega) značaja. V državah, kjer posamezniki prejemajo razmeroma visok dohodek, bodo davki na dohodek in premoženje višji kot v nerazvitih državah oziroma v državah, ki so v razvojnem procesu. V državah, v katerih so dohodki nižji, mora politična oblast skrbeti za pokritje proračunskega primanjkljaja preko prometnih davkov in davkov na potrošnjo. V obdobju inflacije, če se davčna lestvica in olajšave ne spreminjajo, smo deležni avtomatičnih sprememb obdavčevanja. Davčni zavezanec bo tudi deležen večjega bremena v primeru dejanske rasti njegovega dohodka, saj bo avtomatično podvržen višji davčni stopnji. Zvišanje davka na dohodek bo možno tudi v razmerah dejanske rasti dohodka, saj bo tako večje število davčnih zavezancev podvrženo višjim davčnim stopnjam. (Kovač, 2008, str. 18).

V času inflacije se skupni delež prometnih davkov ne bo povečal, saj je v tesni povezavi s cenami oziroma je odvisen od vrednosti blaga in storitev. Ekonomska rast v državi povzroča zvišanje kupne moči posameznih subjektov in to je eden izmed razlogov za porast deleža prometnih davkov. »Tudi delež davka na premoženje se

zmanjšuje, saj se revalorizacija davčne osnove izvršuje z zamudo.« (Kovač, 2008, str. 19)

»Zelo pomemben element uspešnega delovanja davčnega sistema je oblika dohodkovne izravnave. V primeru organiziranja samostojnosti teritorialnih enot se zahteva določena horizontalna enakost.« Razlogi za horizontalno izenačenost se kažejo predvsem v enakomerni obravnavi in razporejanju davčne obveznosti na davčne zavezance, ki so v enakem položaju. Poznamo več vrst dohodkovnih izravnav, in sicer horizontalna finančna izravnava, vertikalna finančna izravnava, domača finančna izravnava in mednarodna finančna izravnava. (Kovač, 2008, str. 21).

2.2 NAČELA OBDAVČEVANJA

2.2.1 DAVČNO FINANČNO NAČELO

Davčno finančno načelo sodi na najvišjo raven med načeli obdavčevanja, saj so odhodki države v tesni povezavi s prihodki. V primeru navzkrižja davčnih načel se najprej upoštevajo davčno finančna načela, šele potem se lahko uporabljajo ostala davčna načela. Davčno finančno načelo poudarja, da morajo davki in druge dajatve, ki ustvarjajo davčne prihodke, omogočiti materialna sredstva, ki so nujna za pokritje vseh načrtovanih odhodkov v tekočem letu. To načelo mora biti v popolnosti izpolnjeno, če ne želimo imeti primanjkljaja v državnem proračunu. »V širšem smislu to načelo nima absolutne prednosti pred ostalimi načeli, saj se širina javnih odhodkov določa preko ekonomskih, socialnih in političnih posledic.« V državnem proračunu je mogoče vzpostaviti ravnovesje med prihodki in odhodki le v primeru omogočanja virov za črpanje državnih prihodkov inče so državni prihodki redni. Nekateri znanstveni strokovnjaki so zavzeli stališče, da mora vsak davek sam zase zadovoljevati načelo izdatnosti, medtem ko drugi zastopajo stališče, da mora biti načelo izdatnosti postavljeno pred sam davčni sistem. »Načelo elastičnosti zahteva, da se davki časovno in vsebinsko prilagodijo spremembam v višini javnih izdatkov. Načelo elastičnosti je varianta načela izdatnosti, kar pomeni, da je to v bistvu načelo izdatnosti, ki ni obravnavano v nekem časovnem obdobju (proračunsko leto), ampak obravnava trenutno dogajanje glede proračunskega ravnovesja.« Da bi se omogočilo spremljanje rasti javnih izdatkov, je nujno potrebno izgraditi takšen davčni sistem, ki letno povečuje skupni davčni prihodek. Finančna prilagodljivost je posebnost davkov, da se prilagodijo spremembam v strukturi javnih izdatkov oziroma nizkim stopnjam občutljivosti na gospodarsko konjunkturo. (Kovač, 2008, str. 22).

2.2.2 EKONOMSKO DAVČNA NAČELA

»Obdavčevanje vpliva na makroekonomske in mikroekonomske efekte.« Davčno breme posamezniku zmanjšuje kupno moč in s tem tudi lahko spreminja njegovo potrošnjo. »Makroekonomski vpliv davkov se kaže glede na velikost agregatne potrošnje.« Vsaka davčna sprememba, ki se nanaša na spremembe v davčnih stopnjah, lahko vpliva na potrošnika. Sodobni davčni sistemi stremijo v smeri, da so davčna bremena

postavljena na takšen način, da na davčne subjekte v ekonomskem smislu najmanj vplivajo (Kovač, 2008, str. 23). Davčni sistem je potrebno graditi na takšen način, da se za nekaj časa ne bo spreminjal, saj vsaka sprememba lahko ključno vpliva na potrošnje posameznika. (Kovač, 2008, str. 24–25).

2.2.3 SOCIALNOPOLITIČNA NAČELA

Sodobni davčni sistemi obsegajo bistveni element, brez katerega si davčnega sistema ne moremo predstavljati in to je pravičnost davkov. Pravičnost pomeni, da so davčna bremena enakomerno in splošno porazdeljena med davčne zavezance. Pojem splošnosti lahko razumemo tako, da so vsi davčni subjekti nosilci davčnega bremena. Sodobni davčni sistemi poznajo tudi nekatere olajšave in oprostitve, ki so jih deležni davčni zavezanci ob določenih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati. »Te so lahko: političnega, ekonomskega, davčno tehničnega, finančnega in socialnopolitičnega značaja. Medtem ko splošnost predstavlja formalni pogoj pravičnosti, pomeni načelo enakomernosti plačevanja davkov. Možnost plačevanja dajatev glede na dohodkovno moč posameznika.« Nosilci davčnih bremen, ki prejemajo nižji dohodek, so deležni nižje davčne obremenitve, saj sodijo v nižji razred davčne stopnje za razliko od davčnih subjektov z bistveno višjimi dohodki. (Kovač, 2008, str. 25).

2.2.4 PRAVNO-ADMINISTRATIVNA NAČELA

Pravno-administrativno načelo lahko razumemo kot razmerje med davčnim organom in davčnim zavezancem. To načelo je v popolnosti izpolnjeno, kadar se postopek izvede na hiter, učinkovit, natančen in popoln način z minimalnimi stroški za davčnega zavezanca. Davke in druge dajatve je mogoče spreminjati in potrditi le ob upoštevanju načela zakonitosti, ki obsega strogo upoštevanje ustave, zakonov in drugih podzakonskih aktov. »To načelo je v davčnem sistemu tako pomembno, da ga nekatere države sprejemajo kot ustavno načelo in ga vnašajo v svoje ustave. Pravne značilnosti tega načela so oblikovane v petih zahtevah, in sicer:

- zakonodaja je bistven element pri določanju izvora davčnega prava,
- tolmačenje davčnih norm je mogoče samo v restriktivnem okviru,
- mogoča analogija davčnih norm, vendar v omejenem obsegu,
- nedopustna je retroaktivnost in
- vsi davki morajo biti zakonsko jasni in natančno definirani«.

Sodobni davčni sistemi so tudi pri administrativnih stroških v tesni povezavi z ekonomskim načelom, saj stremijo k čim nižjim stroškom pri pobiranju davkov. »V primeru, da je razlika med bruto plačilom davkov in neto plačilom davkov minimalna, se načelo v celoti uporablja in udejanja.« Navsezadnje je pomembna ekonomičnost ne samo pri davčni administraciji, temveč tudi pri davčnem zavezancu. Načelo minimiziranja stroškov plačevanja davkov je usmerjeno na ekonomičnost postopkov obdavčevanja pri davčnem zavezancu. Direktni stroški davčnega zavezanca so vezani

na ekonomsko sposobnost davčnega zavezanca, saj mu plačevanje davkov onemogoča pridobivanje prihodkov. (Kovač, 2008, str. 25).

2.3 ZAŽELENE LASTNOSTI DAVČNEGA SISTEMA

Davčni prihodki so za delovanje države obvezni in za davčne zavezance prisilni, zato je pomembno, da je davčni sistem oblikovan po zgoraj omenjenih načelih. Zagotoviti mora zanesljiv, učinkovit in urejen sistem pobiranja davkov in drugih dajatev. Davčni sistem mora biti oblikovan tako, da država čim manj posega v odločitve posameznikov in v sam ekonomski proces. Pomembno je, da je breme, ki ga nosijo davčni zavezanci, enakomerno porazdeljeno in da zavezanec za davek plača pravičen delež k financiranju države. Davki sami po sebi pomenijo poseganje v ekonomske odločitve posameznika, saj predstavljajo odvzem realnega dohodka, ki omogoča posamezniku nakup raznih dobrin. Zaradi neposrednega poseganja v ekonomske odločitve so posamezniki zelo občutljivi, zato naj bi bilo to poseganje čim manjše. Uvajanje novih davkov naj bi vplivalo v rahli obliki. Stroški, ki nastanejo v fazi pobiranja davkov, pri nadzorovanju in upravljanju, naj bodo čim manjši. Tudi davčni zavezanci naj bi imeli pri izpolnjevanju davčnih obveznosti čim manjše stroške. V praksi lahko omenimo, da je uvedba elektronskega oddajanja dohodnin za davčne zavezance stroškovno cenejša. (Klun, 2007, str. 5).

2.4 CILJI DAVČNEGA SISTEMA

»Davčni sistem ima lahko ekonomske, socialne in politične cilje. Ekonomski cilji vsebujejo mikroekonomske in makroekonomske cilje. Makroekonomski cilji lahko preko davčnega sistema«:

- Spodbujajo določene gospodarske veje,
- povečujejo delovno vsebino pri davčnih zavezancih,
- spodbujajo tuja vlaganja,
- intenzivnejše spodbujajo razvoj nerazvitih delov države,
- pospešujejo investicije.

»Makroekonomski cilji vplivajo na odnose osnovnih makroekonomskih agregatov. Stabilnost cen in polna zaposlenost se dosega z delovanjem davka na spremembe agregatne ponudbe (davek na potrošnjo). Kadar s povečanjem davčne obveznosti želimo agregatno ponudbo zmanjšati, pomeni, da restriktivno vplivamo na davčno politiko. Restriktivna davčna politika lahko vodi do zniževanja cen v primeru, da na trgu nastane višek agregatnega povpraševanja nad agregatno ponudbo, kar vodi do pojava inflacije. V nasprotnem primeru mora davčna politika delovati napredno, kar pomeni, da mora dvigniti agregatno povpraševanje, tako da vpliva na davčni sistem v smislu večanja dohodka davčnega zavezanca. To se lahko ustvari preko ukinjanja davkov, davčnih stopenj in uveljavljanja davčnih olajšav. Pri ravnovesju plačilne bilance se preko davkov vpliva na zunanjetrgovinsko bilanco. Mednarodna menjava se bo

pozitivno spremenila, če se bo pri obdavčevanju upoštevalo načelo namembe države in načelo države izvora blaga.« (Kovač, 2008, str. 30).

»Socialni cilji davčnega sistema se nanašajo na odpravljanje razlik v materialnem položaju davčnih zavezancev. Davki morajo imeti svojo redistribucijsko funkcijo.« Davek ki posega na višino dohodka posameznika, se intenzivnejše odraža pri posameznikih z višjimi dohodki, saj dohodek predstavlja davčno osnovo. »Politični cilji obdavčevanja se v modernih tržnih gospodarstvih redko formirajo. Drugi cilji se lahko upoštevajo na temelju zdravstvene, kulturne in demografske oblike. Zaradi globalne davčne politike mora država vedno omogočiti dovolj sredstev za financiranje javnih sredstev, zato so fiskalni cilji vedno primarni.« (Kovač, 2008, str. 30).

2.5 OSNOVNI POJMI ZA LAŽJE RAZUMAVANJE

Davčni zavezanec je pravna ali fizična oseba, ki jo davčna zakonodaja bremeni plačila davka. »Davčni zavezanec ni nujno tudi plačnik davčne obveznosti.« (Klun, 2007, str. 13).

Rezident in rezidentka je oseba, ki je zavezana za plačilo davka od dohodka, ki ga imajov Republiki Sloveniji in od vseh dohodkov, ki jih imajo vir izven Slovenije (Zdoh-2, 5. člen).

Davčni plačnik je oseba, ki dejansko opravi plačilo davka v državni proračun. (Klun, 2007, str. 13).

»Davčna osnova je vrednost in količina, na katero se nanaša davčna stopnja. S pomočjo davčne osnove in davčne stopnje dobimo davčno obveznost oziroma znesek davka, ki ga je treba plačati.« (Klun, 2007, str. 13).

Davčna stopnja je izražena v znesku ali odstotku. V primeru, da je znana vrednost, potem nam davčna stopnja pove, kolikšen znesek na določeno količino je treba plačati v obliki davka, oziroma če gre za odstotek, kolikšen del vrednosti pomeni davek. »Ločimo povprečno in davčno stopnjo. Povprečna davčna stopnja je razmerje med celotnim plačanim davkom in davčno osnovo, mejna davčna stopnja pa je razmerje med spremembo celotnega plačila davka in spremembo davčne osnove. Lahko rečemo, da mejna davčna stopnja kaže, koliko se poveča davčna obveznost, če se poveča davčna osnova.« (Klun, 2007, str. 13)

»Davčna olajšava davčnemu zavezancu zmanjša davčno obveznost. Po navadi je v dveh oblikah, in sicer kot odbitek pred obdavčljivo osnovo (to pomeni, da se zniža davčna osnova) ali kot znižanje davka (zniža se davčna obveznost).« (Klun, 2007, str. 14).

3 DAVČNI POSTOPEK

Davčni postopek je proces pobiranja davkov, ki ga ureja Zakon o davčnem postopku. Davčni organi morajo opravljati svoje delo v skladu z zakonodajo, kadar odločajo o pobiranju davkov. Prav tako so obvezni pri nudenju pomoči pri pobiranju davkov, pri izmenjavi podatkov z drugimi članicami EU in pri izvajanju mednarodnih pogodb. »Zakon o davčnem postopku ureja pobiranje davkov, pravice in obveznosti zavezancev, varovanje podatkov, pridobljenih v postopku pobiranja davkov, ter medsebojno pomoč pri pobiranju davkov in izmenjavo podatkov med državami EU.« Davčni postopek se izvaja na dveh stopnjah. Na prvi stopnji sta pristojni Davčna uprava RS in Carinska uprava RS, na drugi stopnji pa Ministrstvo za finance RS. Za posameznega zavezanca je pristojen krajevni davčni urad, pri katerem je zavezanec vpisan v davčni register. V primeru, da zavezanec ni evidentiran v davčnem registru, je pristojen urad, kjer je davčna obveznost nastala. Davčni postopek se začne v trenutku, ko davčni organ prejme davčno napoved ali drug dokument o davku, ali ko opravi kakršnokoli dejanje z namenom uvedbe davčnega postopka. Davčni postopek se lahko začne na podlagi zahtevka zavezanca ali pa po uradni dolžnosti. (Simić, 2006, str. 8).

3.1 NAČELA DAVČNEGA POSTOPKA

Načela davčnega postopka se uporabljajo kot pomoč za razumevanje celotnega zakona. Lahko bi rekli, da dajejo usmeritve in nakazujejo pot za pravilno uporabo posameznih določb zakona pri vodenju postopka ter določanju o pravicah in obveznostih strank. Glede na naravo davčnega postopka, kjer se srečata javna in zasebna korist, je pomembno, da se ta odnos uredi do takšne mere, da javna korist pri pobiranju davkov ni samovoljna in neomejena. (Polič, 2008, str. 27).

Načela davčnega postopka so bistvena za davčnega zavezanca, saj davčnim organom preprečujejo samovoljno vodenje postopka zoper njega. »V primeru predvsem postopkovnih nesoglasij med davčnim organom in davčnim zavezancem bodo ključnega pomena za razsojo, kdo ima prav. Načela davčnega postopka niso enoznačna. Nekatera načela zavezujejo davčni organ, druga pa zavezujejo davčnega zavezanca. Lahko bi rekli, da označujejo širino vozišča, po katerem se bo peljal voz, ki prevažata davčni postopek.« (Polič, 2008, str. 27)

3.1.1 NAČELO MATERIALNE RESNICE V DAVČNIH ZADEVAH

Davčni organ mora pri vodenju postopka ugotoviti vsa resnična dejstva, ki so pomembna za sprejem zakonite in pravilne odločitve. V enaki meri je dolžan ugotoviti tudi vsa druga dejstva, pri čemer bi lahko davčni zavezanec imel korist, če ni s tem zakonom določeno drugače. V primeru verjetno izkazanih dejstev lahko odloči, če tako določa ta zakon ali zakon o obdavčevanju. »Predmet obdavčitve in okoliščine ter dejstva, ki so bistveni za obdavčenje, se vrednotijo po svoji gospodarski (ekonomski) vsebini.« (ZDavP-2, 5. člen)

3.1.2 NAČELO SORAZMERNOSTI

Davčni organ pri izvajanju svojih pooblastil in izrekanju ukrepov v razmerju do davčnega zavezanca in drugih udeležencev postopka ne sme preseči tistega, kar je nujno potrebno za izpolnitev ciljev tega zakona in drugih aktov, na podlagi katerih davčni organ odloča o pobiranju davkov. Kadar ima na izbiro več možnih pooblastil in ukrepov, je dolžan davčni organ izbrati tiste, ki so za davčnega zavezanca ugodnejši, če se s tem doseže namen zakona. (ZDavP-2, 6. člen).

3.1.3 NAČELO GOTOVOSTI, SEZNANJENOSTI IN POMOČI

»Zavezanec za davek ima pravico vnaprej biti seznanjen s svojimi pravicami in z obveznostmi, ki izhajajo iz tega zakona in drugih aktov, na podlagi katerih davčni organ odloča o pobiranju davkov.« V primeru, da oseba, zavezana za davek, ne razpolaga s pooblaščencom oziroma pooblaščenko ali svetovalcem oziroma svetovalko in zaradi nevednosti ne uporablja svojih procesnih pravic, ki jih je deležen po tem zakonu, ga davčni organ opozori, katera postopkovna dejanja lahko opravi za izpolnitev obveznosti in uveljavljanje pravic, da davek pravilno in pravočasno napove, obračuna in plača ali zahteva vračilo. Davčni organ obvešča zavezanca za davek in širšo javnost o svojih ukrepih, če tako zagotovi večje varstvo pravic strank in javne koristi. (ZDavP-2, 7. člen).

3.1.4 NAČELO TAJNOSTI PODATKOV

»Vsi podatki zavezancev za davek se obravnavajo kot davčna tajnost v skladu s tem zakonom in zakonom o obdavčenju in drugimi splošnimi akti, ki urejajo pobiranje davkov.« (ZDavP-2, 8.člen) Davčni organ pri svojem delu razkriva vse pomembne podatke o davčnem zavezancu. V davčnem inšpekcijskem pregledu se seznanijo tudi s podatki, ki predstavljajo poslovno skrivnost. Zaupni so tudi podatki o poslovnih partnerjih in drugih. Ker ima davčni organ vpogled v te podatke, bi jih brez tega načela lahko razkril in s tem povzročil poslovno škodo zavezancu. Na podlagi tega načela ima davčni zavezanec možnost, da vodi evidenco oseb, ki so imele vpogled v zaupne podatke, in na takšen način najde krivca za razkritje. V zvezi s pooblaščenimi osebami davčnega organa je treba biti pozoren, kdo je pooblaščen za inšpekcijski nadzor. Samo pooblaščenca oziroma pooblaščenec osebe se lahko seznanijo z zaupnimi podatki in le v okviru pooblastila, ki ga imajo v konkretnem postopku. Problem lahko nastane pri posvetovanjih v davčnem organu, če se pri tem svetovalci neupravičeno seznanjajo s temi podatki. (Polić, 2008, str. 31).

3.1.5 NAČELO ZAKONITEGA IN PRAVOČASNEGA IZPOLNJEVANJA IN PLAČEVANJA DAVČNIH OBVEZNOSTI

»Zavezanec za davek napove, obračuna in plača le toliko davka in na način ter v rokih, kot je določeno z zakonom ali akti na podlagi zakona.« (ZDavP-2, 9. člen)

3.1.6 NAČELO DOLŽNOSTI DAJANJA PODATKOV

»Zavezanci za davek morajo davčnemu organu dajati resnične, pravilne in popolne podatke, ki jih davčni organ potrebuje za pobiranje davka.« Davčni zavezanci pri vodenju davčnega postopka sodelujejo z davčnim organom pri ugotavljanju vseh dejstev v breme in korist zavezancev. Davčni zavezanci morajo navesti vsa dejstva, na katera opirajo svoje zahteve, in predlagati dokaze, s katerimi se ta dejstva dokazujejo. Organi in druge osebe, ki razpolagajo s podatki, pomembnimi za odločanje v davčnih zadevah, so dolžni posredovati davčnemu organu te podatke brezplačno, razen če zakon ne določa drugače (ZDavP-2, 10. člen).

4 ORGANI, PRISTOJNI ZA POBIRANJE DAVKOV, CARIN IN DRUGIH JAVNIH DAJATEV

4.1 DAVČNA UPRAVA

Davčna uprava Republike Slovenije je organ v sestavi Ministrstva za finance RS. Sedež Davčne uprave Republike Slovenije je v Ljubljani. Generalni davčni urad in davčni uradi sodijo pod Davčno upravo RS. Davčni uradi so organizacijske enote davčne uprave, ki so ustanovljene s ciljem opravljanje nalog davčne službe na krajevni ravni ali za določeno področje dela. Izpostave in referati so teritorialne organizacijske enote davčnih uradov (Klun, 2007, str. 24).

Davčno upravo Republike Slovenije vodi generalna direktorica oziroma generalni direktor, ki vodi tudi delo glavnega urada. Generalni direktor je za svoje delo in delo službe odgovoren ministru, pristojnemu za finance. Generalni direktor ima lahko dve namestnici oziroma namestnika, ki mu pomagata pri vodenju. Generalni direktor določi namestnika, ki ga nadomešča v primeru odsotnosti ali zadržanosti z vsemi pooblastili. Davčni urad vodi direktorica oziroma direktor. Direktor odloča v davčnem postopku na prvi stopnji. Direktor je za svoje delo in delo davčnega urada odgovoren generalnemu direktorju. Direktor ima namestnika. Namestnik nadomešča direktorja, kadar je ta odsoten ali zadržan.

»Davčna uprava Republike Slovenije opravlja naloge v okviru dejavnosti davčne službe: pobira davke in druge dajatve; skrbi za pravočasno izpolnjevanje davčnih obveznosti, opravlja kontrolo nad zakonitostjo pri izpolnjevanju davčnih obveznosti; preprečevanje in odkrivanje davčnih prekrškov ter drugih kaznivih ravnanj, določenih v predpisih, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojna služba, ter vodenje postopka za prekrške prekrškovnega organa; prisilna izterjava denarnih terjatev države in samoupravnih lokalnih skupnosti na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, in na podlagi zakona, ki ureja prekrške; izvajanje predpisov Evropske unije in mednarodnih pogodb, ki obvezujejo Slovenijo z delovnega področja službe, sodelovanje in izmenjava podatkov z organi Skupnosti, pristojnimi organi držav članic EU in s pristojnimi organi drugih držav; sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in strokovnimi združenji s področja davkov; proučevanje in analiziranje delovanja davčnega sistema in ukrepov davčne politike ter dajanje pobud za reševanje zadev s tega področja; opravljanje drugih nalog, določenih z zakonom ali s predpisom na podlagi zakona. Davčna uprava Republike Slovenije izvaja naloge davčne službe v skladu z zakoni, ki urejajo obdavčevanje in postopek v zvezi z obdavčevanjem, zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor, z drugimi predpisi ter mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo, in v skladu z Zakonom o davčni službi.« (Ministrstvo za finance, 2013)

4.1.1 GENERALNI DAVČNI URAD

Naloga generalnega davčnega urada je, da organizira in usmerja delo službe, spremlja in proučuje njen razvoj ter ustrezno ukrepa za njeno pravilno delovanje;« skrbi za organizirano delo krajevnih uradov; nadzira delo davčnih uradov v poslovnih prostorih davčnih uradov in pri davčnih zavezanih skrbi za enotno izvajanje predpisov s področja obdavčevanja in drugih predpisov z delovnega področja službe; organizira in skrbi za enotno izvajanje postopkov davčnega nadzora in davčne izvršbe; opravlja davčne preiskave in razvija metode in tehnike preprečevanja in odkrivanja davčnih prekrškov in dejanj v zadevah iz pristojnosti službe; odloča v upravnem postopku na prvi stopnji, kadar ta pristojnost izhaja iz zakonov ali drugih predpisov; vzpostavi, organizira, vzdržuje in vodi davčni register; zbira, obdeluje, hrani, daje na razpolago in razkriva podatke s področja dela službe; vzpostavi, vodi, vzdržuje in povezuje zbirke podatkov in evidenc s področja dela službe; določa vsebino informacijskega sistema, ga upravlja in skrbi za njegov razvoj, vključno z upravljanjem in razvijanjem sistema za elektronsko davčno poslovanje; predlaga obliko in vsebino obrazcev s področja dela službe; določa in izvaja programe za kadrovske, strokovne in tehnični razvoj službe; pripravlja, organizira in izvaja programe za izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje uslužbencev službe; skrbi za izvajanje predpisov Unije, sodeluje in izmenjuje podatke z organi Unije in pristojnimi organi držav članic EU; skrbi za izvajanje mednarodnih pogodb, ki obvezujejo Slovenijo, in sodeluje z davčnimi organi drugih držav in mednarodnimi organizacijami ter strokovnimi organizacijami s področja davčnega sistema; sodeluje z državnimi organi in drugimi strokovnimi organizacijami; skrbi za obveščanje javnosti o delu službe; opravlja druge naloge, določene s tem zakonom ali drugimi predpisi.« (Ministrstvo za finance, 2013)

4.1.2 DAVČNI URAD

Davčni urad opravlja naloge davčne službe, to je obračun davkov in izterjavo odmerjenih davkov; vodi razne evidence; neposredno izvaja naloge davčnih preiskav; davčni urad je pristojen za odločanje na prvi stopnji, če ni z zakonom pristojnost odločanja prenesena na Generalni davčni urad ali na ministrstvo, pristojno za finance; izvaja postopke davčne izvršbe denarnih terjatev države in samoupravnih lokalnih skupnosti v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, in zakonom, ki ureja prekrške; izvaja vračila preveč plačanih davkov in pripadajočih obresti; odloča v postopku o davčnih prekrških in o prekrških po tem zakonu na prvi stopnji; opravlja določene naloge s področja delovnih razmerij, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja delavcev službe; sodeluje z drugimi inšpekcijskimi organi in organi policije; daje strankam potrebne informacije o izvajanju predpisov o obdavčevanju in davčnem postopku; opravlja naloge v zvezi z vzdrževanjem davčnega registra; opravlja druge naloge, določene s tem zakonom ali drugimi predpisi.« (Ministrstvo za finance, 2013)

4.1.3 POSEBNI DAVČNI URAD

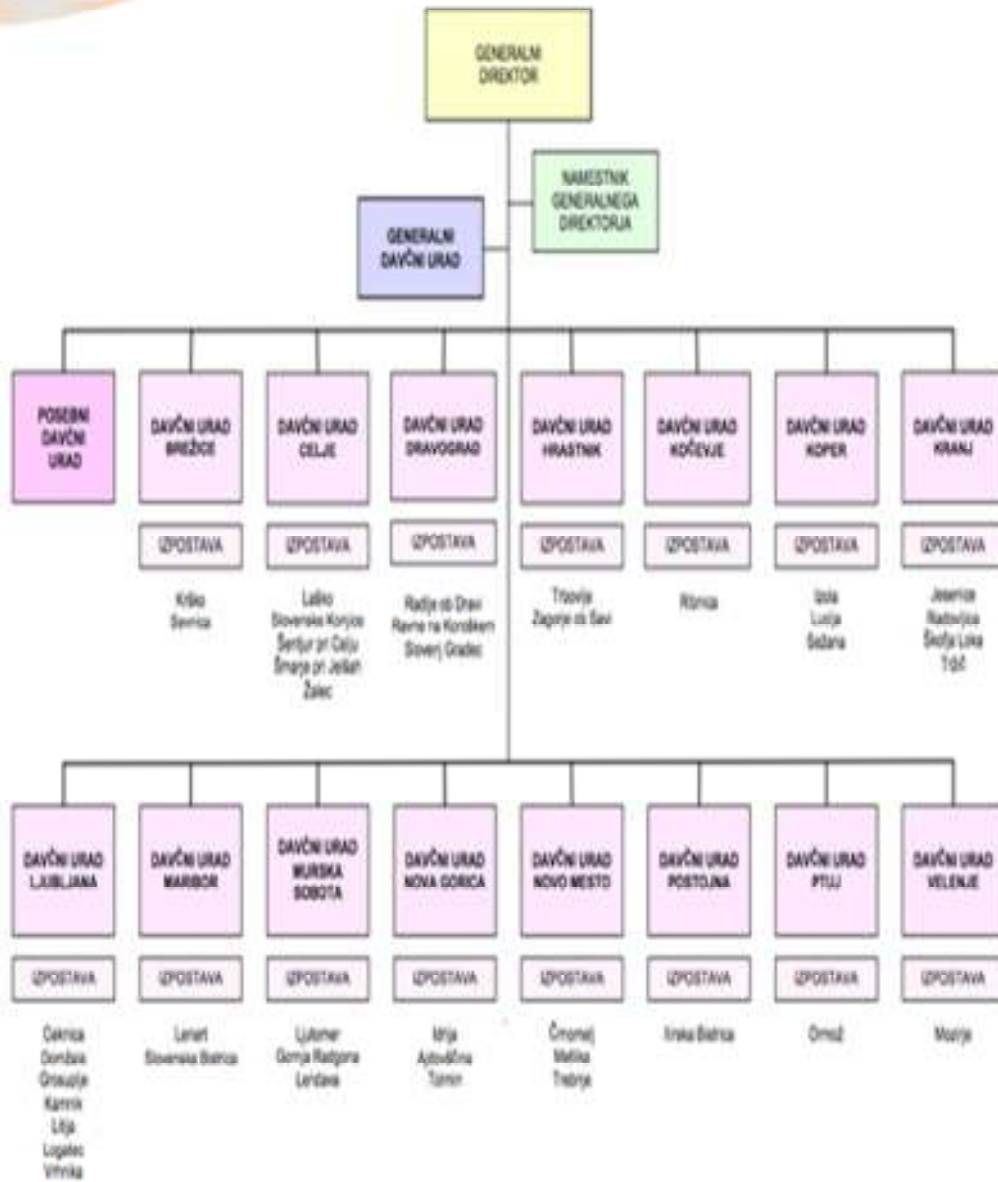
»Opravlja naloge davčnega urada za: banke, hranilnice, zavarovalnice, družbe, ki prirejajo trajne klasične igre na srečo in posebne igre na srečo, ter družbe, ki prirejajo posebne igre na srečo v igralnih salonih, borze, borzno-posredniške družbe, investicijske družbe, družbe za upravljanje, pokojninske družbe in klirinško-depotne družbe ter gospodarske družbe, katerih skupni prihodki so v preteklem davčnem letu presegli 50.000.000 evrov.«

(Ministrstvo za finance, 2013)

4.1.4 CARINSKA UPRAVA RS

Naloge in organizacija carinske službe so opredeljeni v Zakonu o carinski službi. V zakonu so opredeljena vsa pooblastila, varovanje podatkov, določbe o posebnosti delovnih razmerij, posebnosti disciplinske in odškodninske odgovornosti, priznanja in prekrški. Naloge carinske službe opravlja Carinska uprava RS, ki je organ v sestavi Ministrstva za finance RS. Upravo sestavljajo carinski organi, in sicer Generalni carinski urad, 9 carinskih uradov kot območnih organizacijskih enot uprave, ustanovljenih za posamezno področje območje, in izpostave kot notranje organizacijske enote carinskih uradov. Carinska uprava RS opravlja naloge izvajanja carinskih in trošarinskih predpisov ter odkrivanje in preprečevanje kaznivih ravnanj v zvezi s kršitvijo teh predpisov in drugih predpisov, za izvajanje katerih je pristojna carinska služba, opravlja naloge na področjih odmerjanja, obračunavanja in pobiranja carinskih dajatev, trošarin in drugih obveznih dajatev, opravlja carinski in trošarinski nadzor ter kontrolo in naloge carinskega inšpiciranja, opravlja kontrolo vnosa iznosa in tranzita blaga, za katerega so predpisani posebni ukrepi, prepovedi in omejitve, ter plačilnih sredstev, poleg tega izvaja ukrepe, predpisane z drugimi predpisi in mednarodnimi akti. (Kovač 2008, str. 45).

Slika 1: Organigram Davčne uprave RS

Vir: Ministrstvo za finance (2013)

4.2 PRAVNI VIDIK DAVČNE UPRAVE RS

4.2.1 STATUS ORGANIZACIJE PO MERILIH

- samostojna pravna oseba javnega prava;
- organ v sestavi ministrstva;
- poglavitni poslovni proces: izvajajo naloge davčne službe;
- nadzorstveni organi na DURS: Ministrstvo za finance.

4.2.2 SPLOŠNA ZAKONODAJA

- Temeljni dokumenti in predpisi Evropske skupnosti in Evropske unije;
- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03, 69/04)-URS;
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 56/02 z dne 28. 6. 2002);
- Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05-UPB-4)-ZDU-1;
- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/2000 in 52/02)-ZUP;
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/02, 110/02, 02/04, 23/05, 35/05-UPB1, 62/05, 75/05, 113/05, 32/06-UPB2)-ZJU;
- Zakon o varstvu zasebnih podatkov (Uradni list RS, št. 113/2005-ZInfP, 51/2007-ZUstS-A, 67/2007, 94/2007-UPB1);
- Uredba o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 106/2005, 30/2006, 86/2006, 32/2007, 63/2007, 115/2007 (122/2007 popr.), 31/2008, 35/2009, 58/2010, 101/2010);
- Uredba o notranji organizaciji (Uradni list RS, 81/2003, 109/2003, 43/2004 (58/2004 popr.), 138/2004, 35/2005, 60/2005, 72/2005, 112/2005, 49/2006, 140/2006, 9/2007, 101/2007);
- Uredba o izobrazbi, ki jo morajo imeti zaposleni za vodenje in odločanje v upravnem postopku (Uradni list RS, št. 29/2009, 66/2004, 17/2006);
- Uredba o delovnem času v organih državne uprave (Uradni list RS, št. 115/2007, 122/2007).

4.2.3 PODROČNA ZAKONODAJA OZIROMA PREDPISI

- Zakon o davčni službi (Uradni list RS, št. 139/2004, 17/2005-UPB1, 59/2005; Odl.US: U-I-108/05-19, 114/2006, 1/2007-UPB2, 40/2009, 33/2011);
- Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 24/2008-ZDDKIS, 125/2008; 20/2009-ZDoh-2D, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32);
- 131/2006-ZPCP-2,14/2007, 42/2007-UPB3, 126/2007, 88/2010, 106/2010-UPB5);
- Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 80/2004, 139/2004, 17/2005-UPB1; 53/2005, 70/2005-UPB2, 115/2005, 21/2006-UPB3, 43/2006 Odl. US: U-I-172/05-21, 47/2006, 59/2006-UPB4, 69/2006 Odl. US: U-I-48/06-13,

117/2006-ZDoh-2, 33/2007 Odl. US: U-I-198/05-12, 45/2007 Odl. US: U-I-260/04-28);

- Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 110/2009-ZDavP-2B (1/2010 popr.), 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012-ZDDPO-2H, 94/2012);
- Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 33/2009, 85/2009, 10/2010-UPB2, 85/2010, 13/2011-UPB3, 18/2011, 78/2011, 38/2012, 40/2012-ZUJF, 83/2012);
- Zakon o trošarinah (Uradni list RS, št. 52/1999, 57/1999, 2/2001, 33/2001, 99/2001, 5/2002, 126/2003 (7/2004 popr.), 20/2004-UPB1, 42/2004, 103/2004-UPB2, 112/2006 Odl. US: U-I-239/04-13, 114/2006-ZUE, 122/2006, 2/2007-UPB3, 25/2009, 41/2009, 19/2010, 35/2010-UPB6, 56/2010, 76/2010-UPB7, 85/2010, 97/2010-UPB8, 48/2012, 109/2012);
- Zakon o davku na izplačane plače (Uradni list RS, št.31/1997, 109/2001, 83/2004, 25/2005-UPB1, 108/2005, 21/2006-UPB2);
- Zakon o davku na promet nepremičnin (Uradni list RS, št. 117/2006);
- Zakon o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 18/1996-ZDavP; 34/1996, 87/1997, 3/1998, 7/1998 Odl. US: U-I-22/98, 106/1999-ZPIZ-1, 81/2000-ZPSV-C, 97/2001-ZSDP, 97/2001, 62/2010 Odl. US: U-I-214/09, Up-2988/08-29, 96/2012-ZPIZ-2).

4.2.4 INTERNI AKTI

- Kodeks etike davčnih delavcev;
- Hišni red DURS;
- Pravilnik o napredovanju zaposlenih v državni upravi;
- Pravilnik o požarnem redu;
- Pravilnik o varstvu pri delu.

4.2.5 STRATEŠKI DOKUMENTI

- Poslovna strategija 2010;
- Letno poročilo o delu DURS;
- Kazalci uspešnosti za različna obdobja.
(Stanković, 2013, str. 10)

4.3 FINANČNI VIDIK

»Finančnega vidika v državni upravi ne moremo primerjati s finančnim vidikom zasebnega sektorja, kjer se ta izraža s poslovnim izidom organizacije oziroma z donosnostjo. Na Davčni upravi RS lahko kot finančni vidik strateškega delovanja obravnavamo skupni znesek pobranih javnofinančnih prihodkov v razmerju s stroški, ki jih takšno delovanje povzroči.« (Stankovič, str. 10, 2013)

Za doseg želenih strateških ciljev se Davčna uprava Republike Slovenije poslužuje več ciljev:

- realizirati želijo vse obračunane javnofinančne prihodke;
- v najkrajšem možnem času izterjati dolg zavezancev;
- povečati učinkovitost oddelka kontrole in oddelka inšpekcije zaradi zniževanja utaj in kršenja predpisov;
- hitro in učinkovito izvajati predpise.

V naslednji tabeli bom prikazal porabljen sredstva, ki jih potrebuje Davčna uprava RS za izvajanje svojih nalog in doseg strateških ciljev.

Tabela 1: Porabljen sredstva Davčne uprave RS (v €)

Zap.š t.	Vrsta odhodka	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
1.	Plače	69.286.100	69.286.100	68.799.132	63.662.781
2.	Skupaj materialni stroški	21.387.138	22.387.138	21.166.852	19.464.979
3.	Investicije	14.768.414	14.244.113	13.250.949	11.899.177
4.	SKUPAJ (1+2+3)	105.441.652	104.922.368	103.216.949	95.027.937

Vir: Letna poročila Davčne uprave RS (2009–2012)

Davčna uprava RS je v vseh štirih letih delovala pod vplivom varčevalnih ukrepov. Za izvajanje zakonskih nalog pobiranja javnofinančnih prihodkov je iz leta v leto manj porabljenih sredstev, kar je tudi eden izmed ciljev varčevanja. Iz tabele je razvidno, da je leta 2012 Davčna uprava RS poslovala v duhu strogih varčevalnih ukrepov, saj je v primerjavi z letom 2009 moč opaziti zmanjšanje za 10.413.715 €, kar predstavlja 9-odstotno znižanje namenskih sredstev.

4.4 KADROVSKI VIDIK

Z nenehnim napredkom gospodarstva in tehnologije ter z razvojem sodobnejših načinov poslovanja se struktura dela spreminja, hkrati pa se spreminjajo tudi potrebe po primernih kadrih. Pomen znanja je vedno večji, poudarja se trend nenehnega učenja, kar povečuje število in vlogo visoko izobraženih delavcev. Slednje vpliva na zmanjševanje ugleda in degradacijo delovnih mest, ki zahtevajo nižjo izobrazbo, kar posledično privede tudi do nižjih plač in manjšega zanimanja za opravljanje poklicev nižjih ravni. Za dobro in učinkovito poslovanje so ključni zaposleni. Ljudje se razlikujejo po izobrazbi, sposobnosti, osebnostnih lastnostih ... Delodajalec mora biti sposoben izbrati ustrezen profil delavca, ki bo najbolj primeren za opravljanje dela, saj se v nasprotnem primeru doseže negativni učinek.

Davčna uprava mora na podlagi nove metodologije spremljati izvajanje Skupnega kadrovskega načrta organov državne uprave za proračunsko obdobje 2009–2012 – število zaposlenih v Davčni upravi RS po stanju na dan 31. 12. ne sme preseči dovoljene kvote zaposlenih za posamezno leto. V kvoti dovoljenega števila zaposlenih Davčne uprave RS so šteti: javni uslužbenci, zaposleni za nedoločen čas, za poln ali del delovnega časa, pripravniki, javni uslužbenci, zaposleni za določen čas, razen tistih, ki nadomeščajo odsotne javne uslužbenke in katerih plače se refundirajo (porodniške, bolniške odsotnosti nad 30 dni). V naslednji tabeli bom predstavil strukturo zaposlenih po izobrazbi v Davčni upravi RS.

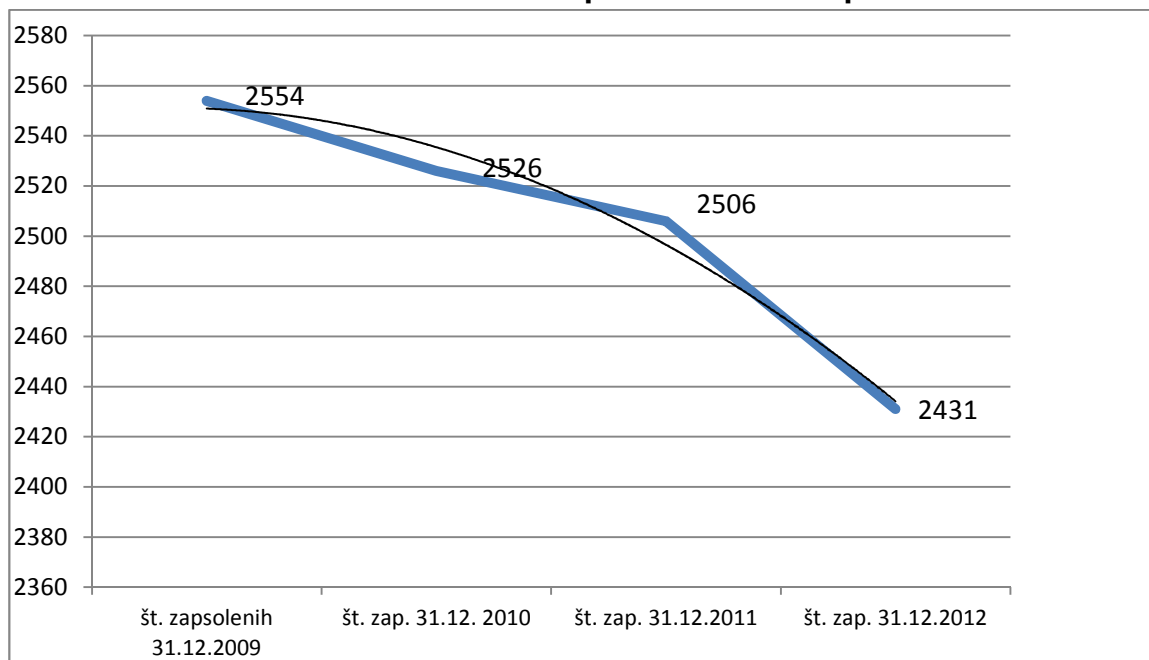
Slika 2: Struktura zaposlenih Davčne uprave RS 2009–2012

IZOBRAZBA	št. zaposlenih 31.12.2009	št. zap. 31.12. 2010	št. zap. 31.12.2011	št. zap. 31.12.2012
Doktorat	3	4	3	3
Magisterij	90	98	101	110
Specializacija	39	38	37	51
Magistrska izobrazba(2 bol.st.)	9	22	36	36
Univerzitetna	611	616	613	576
Visoka strokovna	541	565	562	562
Visokošolska strok. izobrazba (1.bol.stop)	20	31	53	76
Visokošolska strokovna izobrazba (1. bol.stop)	5	8	13	18
Višja strokovna izobrazba	609	552	519	479
Srednja	593	561	552	503
manj kot srednjošolska	34	31	17	17
SKUPAJ	2554	2526	2506	2431

Vir: Letna poročila Davčne uprave RS (2009–2012)

Tabela prikazuje število zaposlenih po izobrazbi od leta 2009 do 2012. Razvidno je, da se število zaposlitev manjša iz leta v leto. V letu 2009 je za pobiranje davkov skrbelo 2.554 zaposlenih, v letu 2012 pa 2.431 zaposlenih, kar je za 123 manj zaposlenih. Največji upad zaposlenih zasledimo z višjo strokovno izobrazbo; v letu 2009 je bilo 609 zaposlenih, v letu 2012 pa 479 zaposlenih. Podatki tudi prikazujejo, da se je število zaposlenih z magistrsko izobrazbo povečevalo, saj je leta 2009 bilo zaposlenih 90 uslužbencev, leta 2012 pa 110 uslužbencev.

Grafikon 1: Število zaposlenih v Davčni upravi RS

Vir: Letna poročila Davčne uprave RS (2009–2012)

Iz grafa lahko razberemo, da je kriza povzročila prisilno varčevanje države, kar se je začelo odražati od leta 2009. Vlada je sprejela paket ukrepov, s katerimi je zmanjšala število zaposlenih in omejila nove zaposlitve s ciljem uravnotežiti javne finance. Svetovna gospodarska in finančna kriza, ki je nastopila v letu 2008, je pustila posledice tudi v slovenskem gospodarstvu. Ta je do njenega pojava ohranjala delovna mesta v Davčni upravi RS, nato pa je zaradi zmanjševanja izdatkov za javni sektor, kot posledica krize, začela strmo padati.

5 DAVKI

5.1 ZNAČILNOST IN DELITEV DAVKOV

Država in davki sta pojma, ki sta med seboj v tesni povezavi. Odkar obstajajo države, obstajajo tudi davki. Država v okviru davčnega sistema uporablja mehanizem oblasti in politične ureditve, ki temelji na prerazporejanju moči za zadovoljevanje širših družbenih potreb ter za korekcije tržnega mehanizma. Iskanje ravnovesja med davčno politiko in davčnim sistemom v sodobnih družbah dodatno otežuje osnovni konflikt pri interesih državljanov. Državljeni stremijo v smeri, da se davčna bremena nižja in obenem si tudi želijo ohranitve javnih storitev, socialnih transferjev, ter z gospodarskim in tehnološkim razvojem celo stopnjujejo te zahteve.

Davki so ena od najpomembnejših oblik fiskalnih dohodkov, tako po namenu kakor tudi po višini prispevka, v deležu narodnega dohodka (v nekaterih državah z davkom razporeja do 30 % ali še celo več narodnega dohodka). Zato posveča fiskalna teorija in praksa davkom posebno pozornost. Davki imajo danes, razen fiskalne vloge, tudi vlogo instrumentov ekonomske in socialne politike. Davki so sredstvo, preko katerega pride država oziroma lokalna skupnost do potrebnih dohodkov, s katerimi bo pokrivala javne potrebe oziroma vse tiste potrebe, ki ustrezajo interesom države.

Osnovne značilnosti davkov v sodobnih in razvitih državah so (Pernek, 1997, str. 105–106):

- davčni zavezanec je zakonsko obvezen za plačilo davka, v primeru neizpolnjevanja svojih davčnih obveznosti pa ga doleti sankcija;
- davki so osnovni prihodki javnega sektorja;
- davki predstavljajo enostranski prisilni odvzem, kar pomeni, da država postane lastnik sredstev, ki jih je pobrala ob obdavčitev davčnih zavezancev;
- plačani davki ne nudijo nobenih neposrednih vračil oziroma nadomestil davčnim zavezancem, saj država z davčnimi prihodki skrbi za pokritje načrtovanih izdatkov;
- posamezniki, ki imajo dohodek ali kakšno premoženje na določenem območju, so zavezani za davek, ne glede na to, ali so državljani RS ali ne;
- davki so namenjeni kritju načrtovanih odhodkov države;
- davki se pobirajo v javnem interesu (davki služijo za zadovoljevanje določenih splošnih, skupnih, kolektivnih in družbenih potreb);
- davki so denarni prihodki države, izjemoma se lahko davki pobirajo v naravi.

Pravno gledano je davek enkratna ali ponavljajoča se dajatev, ki jo država na podlagi pravne in dejanske oblasti pridobiva od fizičnih in pravnih oseb za pokrivanje lastnih

odhodkov, ne da bi zanj neposredno dajala protidajatve (Tičar, 2001, str. 16). Najbolj pogosta delitev davkov je še vedno na subjektivne in objektivne. Objektivni so odvisni od objektivnih okoliščin, so neodvisni od lastnosti davčnega subjekta in njegove plačilne sposobnosti (mednje sodijo trošarine, davek na dodano vrednost, davek na promet nepremičnin ...). Subjektivni so tisti davki, ki so odvisni od lastnosti davčnega subjekta (starost, število vzdrževanih družinskih članov, zdravstveno stanje). Takšni davki so davek od dohodka, davek na dediščine in darila ... Pravičnejši davki z vidika porazdelitve davčnega bremena so subjektivni, saj upoštevajo nekatere značilnosti zavezanca. To je tudi razlog, da se sodobnejši davčni sistemi ravnaajo po načelu personalizacije davkov (Klun, 2007, str. 8).

V preteklosti se je še vedno najpogosteje uporabljala delitev davkov na posredne (indirektne) in neposredne (direktne).

Neposredne davke so v preteklosti teoretiki razumeli kot davke in druge dajatve, pri katerih davčnega zavezanca neposredno bremenijo. Med takšne davke štejemo davek od dohodka (dohodnina), davek od dobička pravnih oseb, davek na promet nepremičnin in davek na premoženje. Posredni davki pa so tisti davki, pri katerih davki ne bremenijo davčnega zavezanca, ampak nekoga drugega. Pri posrednih davkih davčnega bremena ne nosi davčni zavezanec, ampak nekdo drug (običajno potrošnik oziroma končni kupec). Tako med posredne davke sodijo uvozne davščine, splošne trošarine, davki od plačilne liste, davek na dodano vrednost in davek na blago in storitve (Klun, 2007, str. 8).

5.2 PREDNOSTI IN SLABOSTI NEPOSREDNIH IN POSREDNIH DAVKOV

Prednosti direktnih (neposrednih davkov):

- so bolj prijazni in pravičnejši do posameznika, saj se nanašajo na njegovo ekonomsko moč in nekatere druge lastnosti (posamezniki, ki so v enakem položaju, so enako obravnavani, davčni zavezanci, ki se razlikujejo po značilnosti, pa se obravnavajo različno);
- nosilci davčnih bremen so obveščeni oziroma so natančno seznanjeni o tem, koliko davka je potrebno plačati in kateri je skrajni rok za plačilo davčne obveznosti. Davčne obveznosti ni mogoče prenesti na nekoga drugega;
- neposredni davek znižuje dejanski dohodek zavezanca, vendar dopušča svobodo izbire o uporabi preostalega dohodka;
- gospodarska rast povzroča dvig dohodka in s tem se tudi poveča davčno breme do davčnega zavezanca in nasprotno. Vsebuje neke vrste stabilizator, ki v določeni meri nevtralizira ekspanzijo.

Slabosti direktnih (neposrednih) davkov:

- povečujejo stroške izpolnjevanja davčnih obveznosti zaradi zagotovitve pravičnosti med davčnimi zavezanci (različne davčne stopnje in olajšave);
- višje davčne stopnje pomenijo višjo obremenitev zavezančevega dohodka, kar povzroča negativno povečevanje delovnih naporov;
- psihična obremenitev zavezancev, saj se davčne obveznosti najbolj zavedajo.

Prednosti in slabosti indirektnih (posrednih) davkov:

- večja možnost utaje davčnih obveznosti;
- potrošnik oziroma končni kupec je deležen manjšega psihičnega vpliva, saj se davčne bremenitve manj zaveda (davek je že vračunan v ceno – DDV);
- v primeru, da ne želimo opraviti nakupa, smo se že sami odločili, da ne plačamo davka, kar nam daje določeno svobodo izbire;
- za razliko od neposrednih davkov povzročajo manj stroškov pri izpolnjevanju davčnih obveznosti (Klun, 2007, str. 10).

5.3 PREGLED OBDAVČITEV FIZIČNIH OSEB V SLOVENIJI

V Sloveniji dohodninski sistem zajema naslednje vrste dohodkov:

- dohodek iz zaposlitve;
- dohodek iz dejavnosti;
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti;
- dohodek iz premoženja;
- dobiček iz kapitala;
- drugi dohodki.

Drugi davki fizičnih oseb:

- davek od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov;
- davek od dohodkov članov poslovodstev in nadzornih organov v času finančne in gospodarske krize;
- davek na promet nepremičnin;
- davek na dediščine in darila;
- davek od premoženja;
- davek na dobitke od iger na srečo;
- davek na vodna plovila in dodatni davek od plovil;
- davek na motorna vozila;
- davek na dodano vrednost;
- nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča;
- okolijska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil;

- davek na nepremično premoženje večje vrednosti.

V naslednjih točkah bom opisal le dohodnino in davke, s katerimi se najpogosteje srečujejo zavezanci in s katerimi sem se tudi sam imel možnost seznaniti na konkretnih primerih.

5.3.1 DAVEK OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

V okvir dohodkov iz zaposlitve sodijo vsi dohodki fizične osebe, ki jih je fizična oseba pridobila za opravljeno delo ali storitve v odvisnem razmerju od izplačevalca takšnih dohodkov. Dohodek iz zaposlitve vključuje vsako izplačilo in boniteto, ki je neposredno ali posredno povezana z zaposlitvijo.

Ti dohodki so:

- dohodek iz delovnega razmerja (plača, nadomestila plače, regres za letni dopust, odpravnina...);
- dohodek iz drugega pogodbenega razmerja (dohodki, ki temeljijo na sklenjeni pogodbi o delu oziroma podjemni pogodbi);
- pokojnine (dohodki, prejeti na podlagi obveznega, obveznega dodatnega in prostovoljnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja). (Simić, 2006, str. 286).

5.3.2 DAVEK OD DOHODKA IZ DEJAVNOSTI

Davek od dohodka iz dejavnosti predstavlja dohodek, dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanjem dejavnosti, ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti pomeni opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, ki se ne štejejo za osnovno kmetijsko ali osnovno gozdarsko dejavnost, poklicne dejavnosti in druge neodvisne samostojne dejavnosti (Zdoh-2, 46. člen). Davčna osnova za odmero dohodnine od dohodkov, doseženih z opravljanjem dejavnosti, je dobiček, ugotovljen kot razlika med prihodki in odhodki, ki nastanejo v določenem letu. Pri časovnem upoštevanju prihodkov in odhodkov se pri ugotavljanju davčne osnove upoštevajo prihodki in odhodki ob njihovem nastanku, kar pomeni, da se prihodki in odhodki prepoznajo, ko se pojavijo in ne šele ob plačilu. Zavezanec se lahko pri ugotavljanju davčne osnove odloči za tako imenovani poenostavljeni način ugotavljanja davčne osnove na podlagi priznavanja normiranih stroškov, ko se upoštevajo prihodki ob njihovem plačilu (Škof, 2007, str. 189).

5.3.3 DAVEK OD DOHODKA IZ OSNOVNE KMETIJSKE IN OSNOVNE GOZDARSKE DEJAVNOSTI

Za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost se šteje kmetijska in gozdarska pridelava, ki je v celoti ali pretežno vezana na uporabo kmetijskih zemljišč, vodenih v zemljiškem katastru in katastru dejanske rabe kmetijskih zemljišč. Zavezanec za plačilo

davka iz opravljanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti je oseba, ki ima pravico do uporabe kmetijskega oziroma gozdnega zemljišča (Zdoh-2, 2006, 69. člen).

Višina davčne osnove od dohodkov iz opravljanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti je pavšalno določena, saj davčno osnovo predstavljajo vsi potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih. Za dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se tako štejejo vsi potencialni tržni dohodki od pridelave na zemljiščih in drugi dohodki.

5.3.4 DAVEK OD DOHODKA IZ ODDAJANJA PREMOŽENJA V NAJEM IN PRENOSA PREMOŽENJSKE PRAVICE

Oddajanje v najem se šteje kot vsako oddajanje premoženja na podlagi pogodbe ali drugi pravni podlagi. Lastnik premoženja oziroma najemodajalec prepusti določeno premoženje najemniku v uporabo, najemnik pa mu na podlagi sklenjene pogodbe izplača vrednost, ki je zapisana v najemni pogodbi. »Davčna osnova je dohodek, ki ga prejme najemodajalec iz oddajanja premoženja v najem, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 % dohodka, doseženega z oddajanjem premoženja v najem.« Zavezanec za plačilo davka iz oddajanja premoženja v najem lahko tudi uveljavlja dejanske stroške, ki so nastali na podlagi vzdrževanja v primeru, da jih je dejansko sam imel. Stroški, katere želi najemodajalec uveljavljati, se priznajo v neomejeni višini, ob pogoju, da so prisotna vsa dokazila (Škof, 2007, str. 215). »Kot dohodek iz prenosa premoženjske pravice se obdavčuje dohodek, dosežen z dostopom ali odstopom pravice do uporabe oziroma izkoriščanja materialne avtorske pravice in materialne pravice izvajalca, izuma, videza izdelka, znaka razlikovanja, tehnične izboljšave, načrta, formule, postopka in osebnega imena.« Davčna osnova je vsak posamezen dohodek iz prenosa premoženjske pravice, od katerega lahko zavezanci, kot je že bilo omenjeno, odbijejo nastale dejanske stroške, in sicer v obliki normiranih stroškov v maksimalnem znesku 10 % doseženega dohodka (Zdoh-2, 78. člen).

5.3.5 DAVEK OD DOHODKA IZ KAPITALA

V okviru dohodka iz kapitala se obdavčujejo obresti, dividende in kapitalski dobički. »Dohodki, ki jih Zdoh-2 združuje v okviru te kategorije dohodkov, se ne uvrščajo v letno davčno osnovo zavezanca in torej niso obdavčeni z dohodnino kot letnim davkom. Za tovrstne dohodke je predviden cedularni način obdavčitve.« Kot obresti se obdavči vsako nadomestilo, ki ne predstavlja vračila glavnice, vključno z nadomestili za tveganje ali zmanjšanje vrednosti glavnice zaradi inflacije. Kot obresti se obdavčujejo tudi diskonti, bonusi, premije in drugi dohodki iz finančno-dolžniškega razmerja ali dogovora, ki se nanaša na finančno dolžniško razmerje. Obresti, ki so predmet obdavčitve v okviru dohodkov iz premoženja, so obresti od posojil, obresti od dolžniških vrednostnih papirjev, obresti od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah, obresti od drugih podobnih finančnih terjatev od dolžnikov, dohodek iz oddajanja v finančni najem, dohodek iz življenjskega zavarovanja. Pri tem je treba omeniti, da je za določene vrste obresti predviden letni neobdavčen znesek, ki se ne

vštevava v davčno osnovo rezidenta, in sicer se do višine 1.000 € ne vštevava obresti na denarne depozite rezidentov pri bankah in hranilnicah, ustanovljenih v skladu s predpisi v Sloveniji, ter pri bankah in hranilnicah drugih držav članic Unije (Zdoh-2, 2006,81. člen). Za dividendo se šteje vsako izplačilo dohodka delničarju, ki temelji na lastniškem deležu in hkrati ne pomeni zmanjšanja njegovega lastniškega deleža. Dohodki, ki se obdavčijo kot dividende, so izplačila udeležbe v bilančnem dobičku neke družbe, prikrita izplačila dobička imetniku lastniškega deleža in dobiček, ki se razdeli s participativnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji . (Zdoh-2, 90. člen).

Dobiček iz kapitala se doseže s prodajo kapitala. Kapital se opredeljuje kot dobiček, dosežen s prodajo oziroma odsvojitvijo kapitala. Pri tem je predmet obdavčitve dobiček, dosežen s prodajo: nepremičnin, vrednostnih papirjev in deležev v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja in investicijskih kuponov. Za davčno osnovo dobička od kapitala se šteje dobiček, izračunan kot razlika med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi.

Pri tem se davčna osnova lahko zniža na račun zakonsko določenih stroškov, zniža pa se lahko tudi za znesek izgube. Enako kot pri obrestih in dividendah, znaša davčna stopnja za kapitalske dobičke 20 %. Pri tem pa je treba dodati, da se davčna stopnja na vsakih dopoljenih pet let lastništva kapitala zniža za 5 %, tako da je po dvajsetih letih lastništva kapitala enaka 0 % in so kapitalski dobički neobdavčeni. (Zdoh-2, 97. člen).

5.3.6 DAVEK NA PROMET NEPREMIČNIN

Prodajalec nepremičnine mora vložiti napoved za odmero davka na promet nepremičnin v 15 dneh po sklenitvi pogodbe o prodaji nepremičnin epi davčnemu organu, na območju katerega leži nepremičnina. Davčni zavezanec mora davčnemu organu poleg napovedi za odmero davka na promet nepremičnin priložiti tudi kupoprodajno pogodbo v originalnem izvodu in dokazilo o lastništvu v primeru, da to ni razvidno iz zemljiške knjige. Po prejemu napovedi in prilog k napovedi davčni organ zavezancu odmeri davek na promet nepremičnin v višini 2 % od vrednosti nepremičnine. »Če davčni organ ugotovi, da pogodbeni vrednost predstavlja tudi davčno osnovo, izda odločbo v skrajšanem postopku (v obliki stampiljke na pogodbi) in zavezancu vroči tudi plačilni nalog.« Ko zavezanec davčnemu organu prinese potrdilo, da je plačilni nalog poravnal, davčni organ na originalnem izvodu pogodbe potrdi, da je bil davek odmerjen in plačan. Brez potrdila o plačanem davku na promet nepremičnin namreč ni mogoče opraviti overitev pogodbenih podpisov. (Davčna uprava RS, 2012, str. 11).

5.3.7 DAVEK NA MOTORNA VOZILA

Za vsako vozilo, katero je na ozemlju Republike Slovenije registrirano prvič, je treba plačati davek od cestnih motornih vozil (DMV). Davčni organ ga odmeri po prejetju obrazca za napoved davka na motorna vozila. Za vozila, ki so pridobljena iz članic EU, je pristojna Davčna uprava RS, za vozila, pridobljena izven EU, pa je pristojna carinska

uprava RS. »Postopek homologacije in registracije motornega vozila se lahko izvede šele potem, ko je odmerjeni davek tudi plačan.« Davčni organ izda dokazilo o plačilu davka, hkrati pa vpiše motorno vozilo v elektronsko evidenco motornih vozil, za katera je bil plačan davek. Homologacijski in registracijski organ lahko šele na podlagi tega vozila homologirata in registrirata. Za motorna vozila, ki nimajo podatka o izpustu CO₂, se za vozila s pogonom na bencin ali utekočinjeni naftni plin upošteva stopnja 8 %, za vozila s pogonom na dizelsko gorivo pa stopnja 31 %. Podatek o izpustu trdih delcev pridobite od proizvajalca ali pri homologacijskem organu na podlagi prometnega dovoljenja. Načeloma velja, da imajo novejši avtomobili (EURO >) izpust trdih delcev manj kot 0,00> g/km, pri starejših, ki imajo morda vgrajen celo filter za izpust trdih delcev, pa ni nujno tako. (Davčna uprava RS, 2012, str. 18).

5.3.8 DAVEK NA DEDIŠČINE IN DARILA

Davek na dediščine in darila plačujejo občani, ki podedujejo dediščine in darila ali prejmejo premoženje na podlagi pogodbe o dosmrtnem preživljanju. »Za premoženje se štejejo nepremičnine in pravice na nepremičninah ter premično premoženje, če skupna vrednost premičnega premoženja presega višino povprečne letne čiste plače zaposlenih delavcev v RS v preteklem letu.« Pri izračunu skupne vrednosti premičnega premoženja se upoštevajo vse vrednosti prejetih daril od enakega darovalca v obdobju enega leta. Obveznost za plačilo davka nastane v trenutku, ko postane odločba o dedovanju pravnomočna oziroma kadar obdarjena oseba sprejme darilo. »Darilo velja za sprejeto takrat, ko je podpisana darilna pogodba, če ni pogodbe, pa takrat, ko je darilo sprejeto. Izhodišče oziroma osnova za davek na dediščine in darila je prometna vrednost podedovanega ali v dar prejetega premoženja ob nastanku davčne obveznosti po odbitku dolgov, stroškov in bremen, ki odpadejo na premoženje.«»Davka je oproščeno darilo ali dediščina, ki jo prejme: dedič ali obdarjenec prvega dednega reda, dedič kateregakoli dednega reda, ki podeduje stanovanje, če nima drugega stanovanja in je ob smrti zapustnika živel z njim v skupnem gospodinjstvu, pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena na podlagi zakona za opravljanje verske, človekoljubne, dobrodelne, zdravstvene, socialno-varstvene, izobraževalne, raziskovalne ali kulturne dejavnosti ali za opravljanje dejavnosti zaščite in reševanja, vendar le, če gre za darilo oziroma dediščino, ki je namenjena opravljanju takšne dejavnosti pravne osebe, davek se ne plača od podedovanega ali podarjenega začasnega ali dosmrtnega užitka nepremičnine.« Davčne stopnje so različne glede na dedne rodove in druge obdarjence, ki ne sodijo v dedni red. Davčne stopnje za drugi dedni red, kamor sodijo tudi nečaki, znašajo od 5 do 14 %, odvisno od vrednosti podedovanega premoženja. Za tretji dedni red (dedi in babice) znaša davčna stopnja od 8 do 17 % in za vse druge od 11 do 30 %. (Simić, 2006, str. 370–373).

5.3.9 DAVEK OD PREMOŽENJA

Davek od premoženja plačujejo fizične osebe, ki imajo v lasti stavbe, dele stavb, stanovanja in garaže, prostore za počitek oziroma rekreacijo in plovne objekte, dolge najmanj 8 metrov. Davčni zavezanec je oseba, ki je lastnik premoženja oziroma

uporabnik. Plačilo davka je obvezno, ne glede na to, ali lastnik oziroma uživalec uporablja premoženje sam ali ga daje v najem. Osnova za davek od premoženja je vrednost stavbe oziroma prostora za počitek oziroma rekreacijo, ugotovljena po merilih republiškega upravnega organa, pristojnega za stanovanjske zadeve, in na način, ki ga določi občinska skupščina. Osnova za davek od premoženja na posest stavb se zniža za znesek, ki ustreza vrednosti 160 m² stanovanjske površine, ugotovljene na način iz prejšnjega odstavka. Davčna osnova se zniža pod pogojem, da je lastnik ali njegovi ožji družinski člani oziroma uživalec v letu pred letom, za katero se davek odmerja, stalno bival v stanovanjskih prostorih. Prav takse zniža davčna osnova tudi lastniku stavbe, dela stavbe oziroma stanovanja, v katerem biva imetnik stanovanjske pravice, kateremu je bilo stanovanje dodeljeno z odločbo. Za ožje družinske člane se štejejo zakonec, otroci in posvojenci lastnika. Davčna stopnja za plačilo davka je različna glede vrednost in vrsto nepremičnine. Davčna stopnja za stavbe znaša od 0,10 % do 1%, za prostore za počitek in rekreacijo od 0,20 % do 1,50 % in za poslovne prostore od 0,15 % do 1,25 %.

Davek od premoženja na posest stavb se ne plačuje: od kmetijskih gospodarskih poslopij; od poslovnih prostorov, ki jih lastnik oziroma uživalec uporablja za opravljanje dejavnosti; od stanovanjskih stavb zavezancev davka iz kmetijstva, ki so sami ali njihovi družinski člani pokojninsko in invalidsko zavarovani na podlagi dohodkov iz kmetijstva; od stavb, ki so razglašene za kulturni ali zgodovinski spomenik; od stavb, ki se iz objektivnih razlogov ne morejo uporabljati (Simić, 2006, str. 374–377).

5.3.10 NADOMESTILO ZA UPORABO STAVBNIH ZEMLJIŠČ

Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč je obvezna dajatev, ki se plačuje na območju mest in naselij mestnega značaja, na območjih, za katere je bil sprejet prostorski izvedbeni načrt, na območjih, ki so določena za stanovanjsko in drugačno kompleksno graditev in na drugih območjih, ki so opremljena z vodovodnim in električnim omrežjem. Višino NUSZ določajo občine, prav tako območja, kjer se plačuje. Pogoje določa občina in je tudi pristojna za delno ali popolno oprostitev plačila. Pri določitvi višine nadomestila se upošteva namen stavbnega zemljišča, lega, kraj, kjer leži oziroma območje, upošteva se tudi opremljenost s komunalno infrastrukturo in možnosti priključitve na komunalno infrastrukturo. »Nadomestilo za uporabo zazidanega stavbnega zemljišča se plačuje od stanovanjske in poslovne površine objekta, nadomestilo za nezazidano stavbno zemljišče pa se plačuje od površine, ki je predvidena za pozidavo.«

Odmero NUSZ izvede davčni organ po uradni dolžnosti na podlagi podatkov, ki jih pošlje občina. »Nadomestilo se določi do konca marca za tekoče leto oziroma v treh mesecih po prejemu ustreznih podatkov od občine.« V primeru, da občina ne predpiše drugače, se plača nadomestilo v trimesečnih obrokih. Če višina zneska ne presega 200 €, pa se plača v dveh obrokih na polletni ravni. Občani, ki so kupili novo stanovanje, dozidali ali nadzidali stanovanjsko hišo in so plačali stanovanjske stroške, so plačila

NUZS za dobo 5 let opravičeni. Občina lahko tudi občanom, ki imajo dokaj nizke dohodke, predpiše tudi oprostitev ali delno oprostitev plačila (Slonep, 2013).

5.3.11 DAVEK NA DODANO VREDNOST

Predmet obdavčitve z davkom na dodano vrednost so naslednje transakcije: dobava blaga, pridobitev blaga iz druge države članice, opravljanje storitve in uvoz blaga. Dobava blaga oziroma opravljanje storitev je obdavčena z DDV, če jo opravi davčni zavezanec v opravljanja svoje ekonomske dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije za plačilo. Obdavčena je tudi pridobitev blaga iz druge države članice, opravljena za plačilo (Davčna uprava RS, 2007, str. 5).

Zavezanec za davek po tem zakonu je oseba, ki opravlja samostojno in neodvisno kjer koli in katero koli ekonomsko dejavnost in ne glede nato, ali s svojim poslovanjem ustvarja dobiček (Davčna uprava RS, 2007, str. 6). »Zavezanec za davek postane oseba, ki je oziroma bo v preteklem letu ustvarila promet v višini 25.000 €, davčni zavezanec, identificiran za DDV, je prav tako predstavnik gospodinjstva, ki dobavlja blago in storitve v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot jo določajo predpisi o dohodnini, od višine 7.500 € skupnega dohodka te dejavnosti v okviru kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto, davčni zavezanec, ki na ozemlju Slovenije opravi pridobitev blaga zaradi njegovih transakcij, ki so povezane z opravljanjem dejavnosti zunaj Slovenije, davčni zavezanec ali pravna oseba, ki ni davčni zavezanec, ki pridobiva blago znotraj Unije, skupni znesek njegovih pridobitev v tekočem koledarskem letu pa preseže 10.000 € oziroma se je prostovoljno odločil za obračunavanje DDV. Mali davčni zavezanec je: davčni zavezanec, ki v koledarskem letu v zadnjih 12 mesecih ni presegel 25.000 € obdavčljivega prometa in je velika verjetnost, da ne bo presegel tega prometa in se tudi sam ni prostovoljno odločil za obdavčitev. Mali davčni zavezanec je tudi davčni zavezanec, predstavnik gospodinjstva, ki dobavlja blago in storitve v okviru osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot jo določajo predpisi o dohodnini, do višine 7.500 € skupnega dohodka te dejavnosti v okviru kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto (Davčna uprava RS, 2007, str. 8). Poznamo 22-odstotno obdavčitev kot splošno obdavčitev in nižjo obdavčitev z 9,5 %.

Z nižjo stopnjo DDV (9,5 %) je obdavčeno: prehrana, živalska bitja, semena, rastline in primesi, ki so namenjene za pripravo hrane; dobava vode; zdravila, medicinska oprema, prevoz oseb in njihove osebne prtljage; knjige, časopisi in periodične publikacije (vključno s knjižnično izposajo teh gradiv); vstopnine za razstave, gledališča, muzeje, kinematografske in glasbene prireditve, cirkuse, sejme, zabaviščne parke, živalske vrtove ter podobne kulturne in športne prireditve; avtorske pravice književnikov in skladateljev ter storitve izvajalskih umetnikov; dobava določenih umetniških predmetov, zbirk in starin; stanovanja, stanovanjski in drugi objekti, namenjeni za trajno bivanje, ter deli teh objektov, če so del socialne politike, vključno z gradnjo, obnovo in popravili; živali za pitanje, semena, sadike, gnojila, ki so

namenjene izključno uporabi v kmetijstvu (Davčna Uprava RS, 2007, str. 17). Osnova za obračun DDV je plačilo dobavitelju za opravljeno dobavo blaga ali storitev, prejeto od kupca, naročnika ali tretje osebe. Davčno osnovo povečujejo trošarine, drugi davki, takse in druge dajatve ter postranski stroški (provizije, stroški pakiranja, prevoza idr., ki jih zaračuna dobavitelj), razen DDV. Iz davčne osnove so izključeni določeni popusti in rabati ter zneski, ki jih davčni zavezanec prejme od svojega naročnika kot povračilo za izdatke, ki jih je plačal v imenu in za račun naročnika.« (Davčna uprava RS, 2007, str. 19)

6 STATISTIČNA ANALIZA DAVKOV IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

V nadaljevanju sem primerjal pobrane davke, ki se v prikazanem obdobju niso spremenili, po sistemu obračunavanja. Izbral sem tri davke, ki so pomembni in s katerimi se pogosto srečujemo. Pri dohodnini za gre davek, ki se plača od dohodka fizičnih oseb. Vsakdo, ki je sklenil delovno razmerje ali prejel kakšen drug dohodek, je obvezen za plačilo dohodnine. Pri davku na promet nepremičnin gre za davek, ki ga plača prodajalec ob prodaji nepremičnine in znaša 2% od vrednosti nepremičnine. DDV je davek, ki ga dokončno plača končni potrošnik v obliki odstotnega dodatka na končno ceno blaga ali storitve v višini 20 % ali 8,5 %. Z analizo želim prikazati višino pobranih davkov in nato medsebojno primerjavo s ciljem ugotoviti, kako so se davki odražali po letu 2009.

Tabela 2: Dohodnina za leto 2009–2012 (v €)

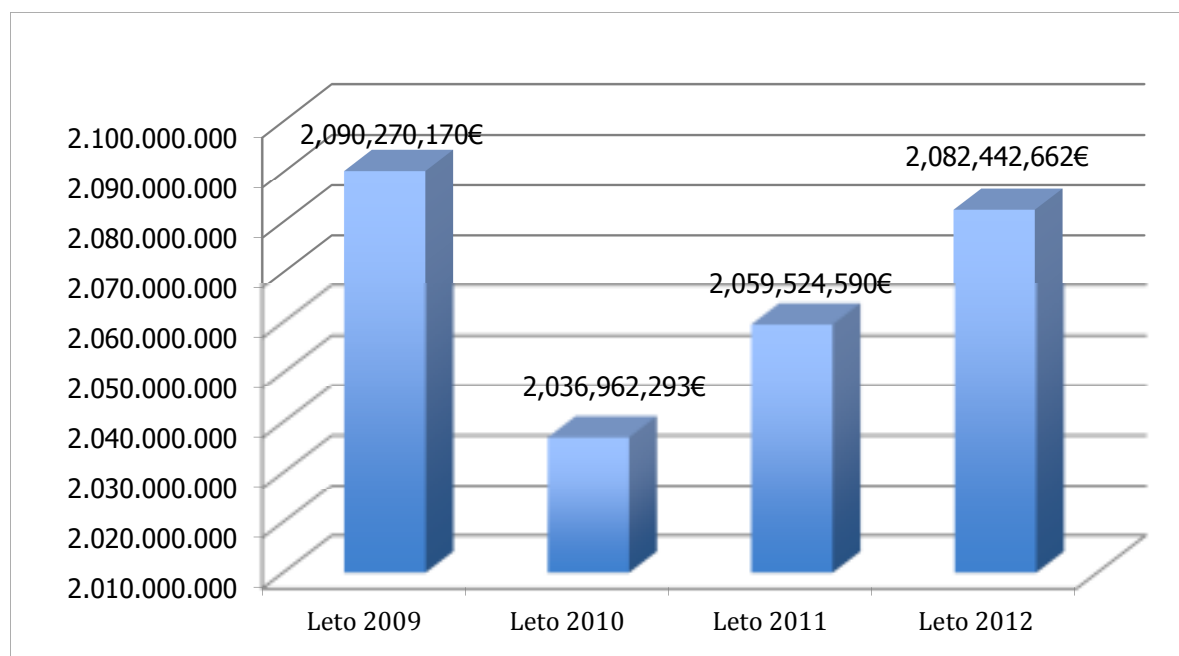
Zap.št.	Davek na dohodek	2009	2010	2011	2012
1.	Dohodnina (1.1.1.+ 1.1.2.+ 1.1.3.+1.1.4.)	2,090,270,170	2,036,962,293	2,059,524,590	2,082,442,662
1.1.1	Letni poračun (1.1.1.+ 1.1.1.2)	-81,390,777	-103,214,770	-126,399,081	-124,823,918
1.1.1.1	Doplačila	97,572,575	92,178,009	92,629,723	94,928,391
1.1.1.2	Vračila	178,963,352	195,401,779	219,028,804	219,752,308
1.1.2.	Akontacije dohodnine	2,042,055,402	2,040,325,827	2,099,001,134	2,086,171,594
1.1.3.	Dividende, obresti in dobiček iz kapitala	129,226,676	97,917,806	83,588,141	120,144,519
1.1.4.	Nenapovedani dohodki	378,869	1,933,430	3,334,396	950,467

Vir: Davčni urad Velenje, 2013

Tabela prikazuje prejete davke v štiriletnem časovnem obdobju od prejetih dohodkov fizičnih oseb. Največ davkov je bilo pobranih na podlagi akontacij iz različnih dohodkov. V okviru teh dohodkov so zbrani dohodki iz delovnega razmerja, od pokojnin, nadomestil in drugih dohodkov, od dohodkov iz drugega pogodbenega razmerja, od dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, od dohodkov oddajanja premoženja v najem, od prenosa premoženjskih pravic. Tabela tudi vključuje dohodek iz kapitala in nenapovedane dohodke. Iz tabele je razvidno, da se iz leta v leto povečujejo vračila. Gospodarska in finančna kriza se še vedno najbolj odraža na dohodku iz kapitala, saj so zneski padajoči do leta 2011, v letu 2012 pa prvič beležimo

rast teh davkov. Razlog za takšno rast v letu 2012 lahko pripišemo naslednjemu: večje število zavezancev konec leta 2012 za izplačilo dohodka iz dobička (predvsem iz dividend) za pretekla leta. Pri nenapovedanih dohodkih je presenetljivo opaziti, da se prihodki iz leta v leto povečujejo, kljub nastali finančni krizi.

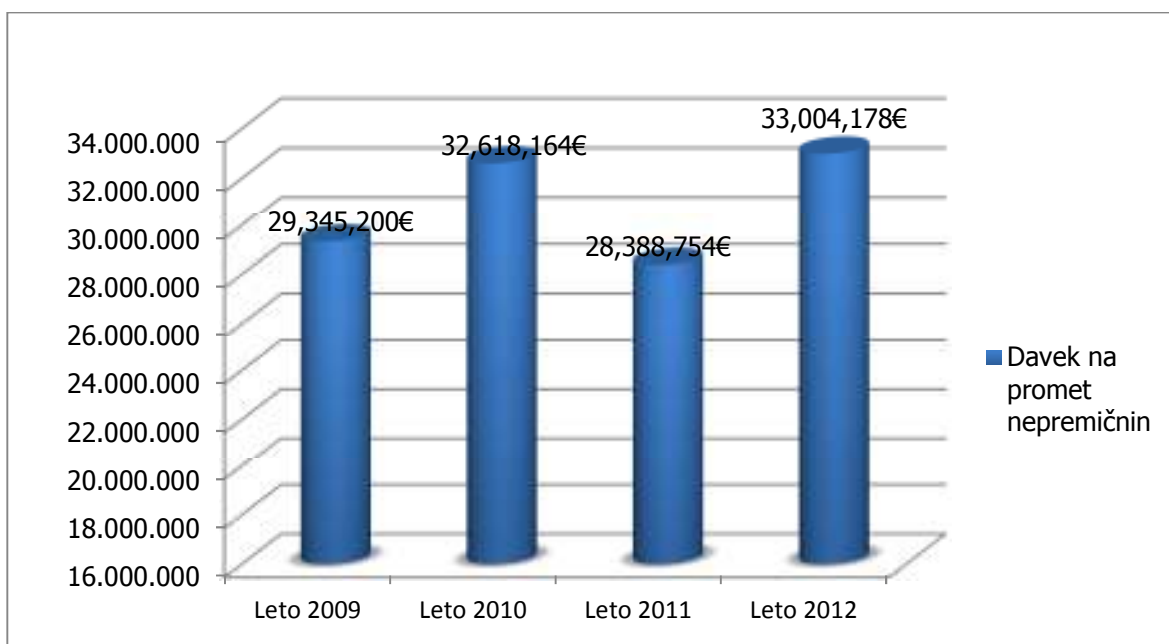
Grafikon 2: Prihodki DURS od davka na dohodek (2009–2012)

Vir: Davčni urad Velenje (2013)

Iz grafa lahko razberemo, da je bilo leta 2009 največ pobranih davčnih prihodkov, in sicer za 2.090.270.170€. Leta 2010 beležimo upad davčnih prihodkov v primerjavi s preteklim letom, in sicer za 53.307.877€, kar je tudi najmanj pobranih davkov v primerjanem časovnem obdobju. Leta 2011 je moč opaziti rahlo rast teh prihodkov, prihodki pa so zrasli za 22.562.297 €, kar predstavlja 1,11-odstotno rast glede na preteklo leto. V letu 2012 so davčni prihodki bili ponovno nekoliko višji, in sicer v višini 22.918.072 € v primerjavi z letom 2011. Iz grafa je razvidno, da je vpliv gospodarske in finančne krize še vedno prisoten, saj so prihodki še vedno manjši v primerjavi z letom 2009. Opazimo padec prihodkov do leta 2010, nato porast.

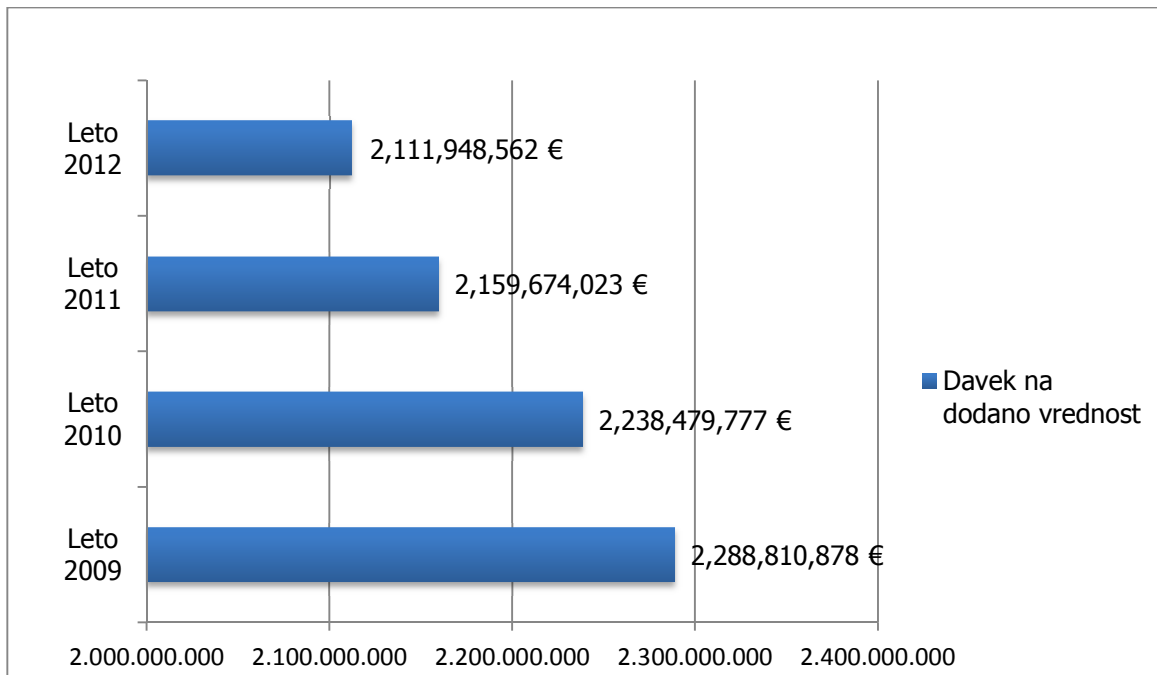
Grafikon 3: Prihodki DURS od davkov na promet nepremičnin (2009–2012)

Vir: Davčni urad Velenje (2013)

Prihodki od davkov na promet nepremičnin so razgibani v celotnem obdobju. V letu 2010 je pobranih za 32.618.164 €, v primerjavi z letom prej pa je to za 3.272.964 € več priliva v davčno blagajno. V letu 2011 beležimo padec pobranih davkov za 15 % v primerjavi s preteklim obdobjem. V letu 2012 opazimo največje davčne prihodke v celotnem obdobju, pobranih pa je bilo za 33.004.178 €. V primerjavi s preteklim letom je to za 4.615.424 € več priliva v davčno blagajno. Iz grafa je razvidno, da so prihodki v davčno blagajno kljub gospodarski krizi ohranjeni ter v letih 2010 in 2012 nekoliko višji v primerjavi z letom 2009. Podatki nakazujejo na to, da se prodaja nepremičnin ni zmanjšala in da so cene še vedno ohranjene, saj je cena nepremičnine izhodišče pri izračunu davka na promet nepremičnin.

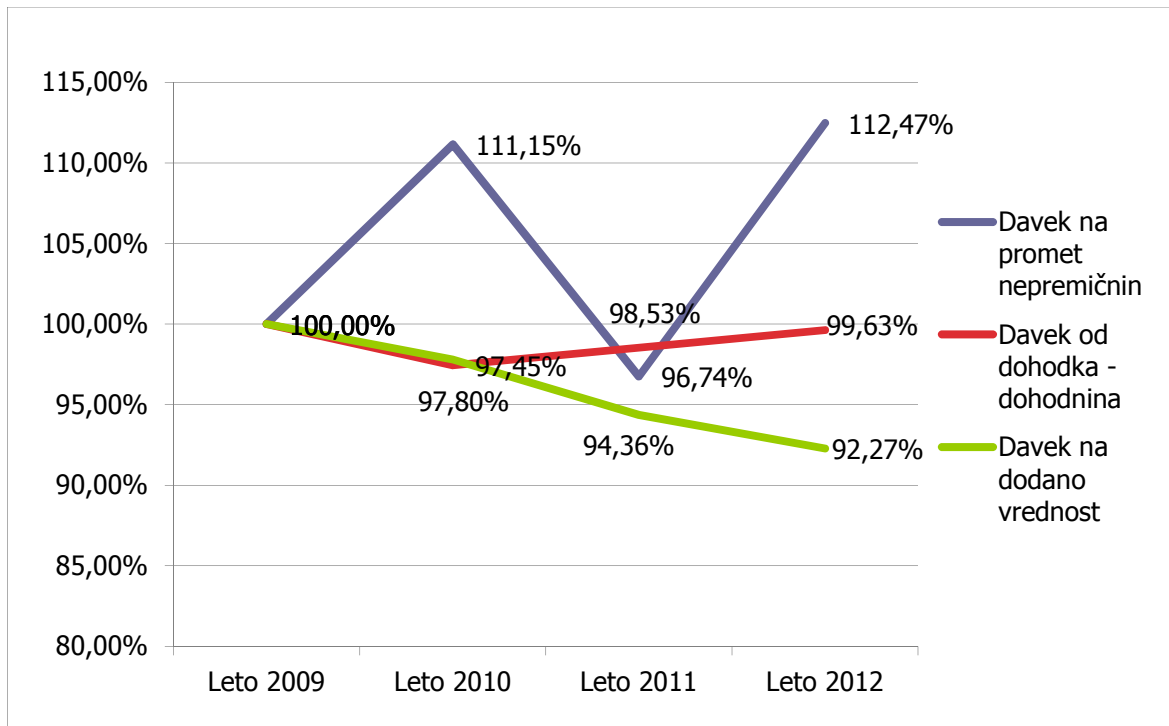
Grafikon 4: Prihodki DURS od davkov na dodano vrednost (2009-2012)

Vir: Davčni urad Velenje, 2013

Domači davki na blago in storitve v strukturi davčnih prihodkov predstavljajo v povprečju 23-odstotni delež celotnih javnofinančnih prihodkov. Vplačila domačih davkov na blago in storitve so v letu 2010 znašala 2.159.674.023 €, kar je 2,2 odstotka manj kakor leto poprej. V letu 2011 beležimo ponovno nižje prihodke v davčno blagajno, in sicer za 3,4 % glede na predhodno leto, kar predstavlja znižanje za 78,805,754 € davčnih prihodkov. V letu 2012 je bil DDV realiziran v znesku 2.111.948.562 €, kar je za 2,2 odstotka manj kot v letu 2011. Zmanjšanje realizacije davka na dodano vrednost je predvsem posledica gospodarske krize, ki je povzročila zmanjšanje potrošnje in s tem zmanjšanje vplačil DDV. Propad nekaterih večjih gradbenih podjetij, kot so SCT, d.d., Vegrad, d.d. in CMC, d.d., je tudi eden izmed bistvenih razlogov za znižanje teh davkov. Neto DDV se je zmanjšal predvsem zaradi zmanjšanja investicijskih in izvoznih aktivnosti, ki so povzročile zmanjšanje vračil DDV.

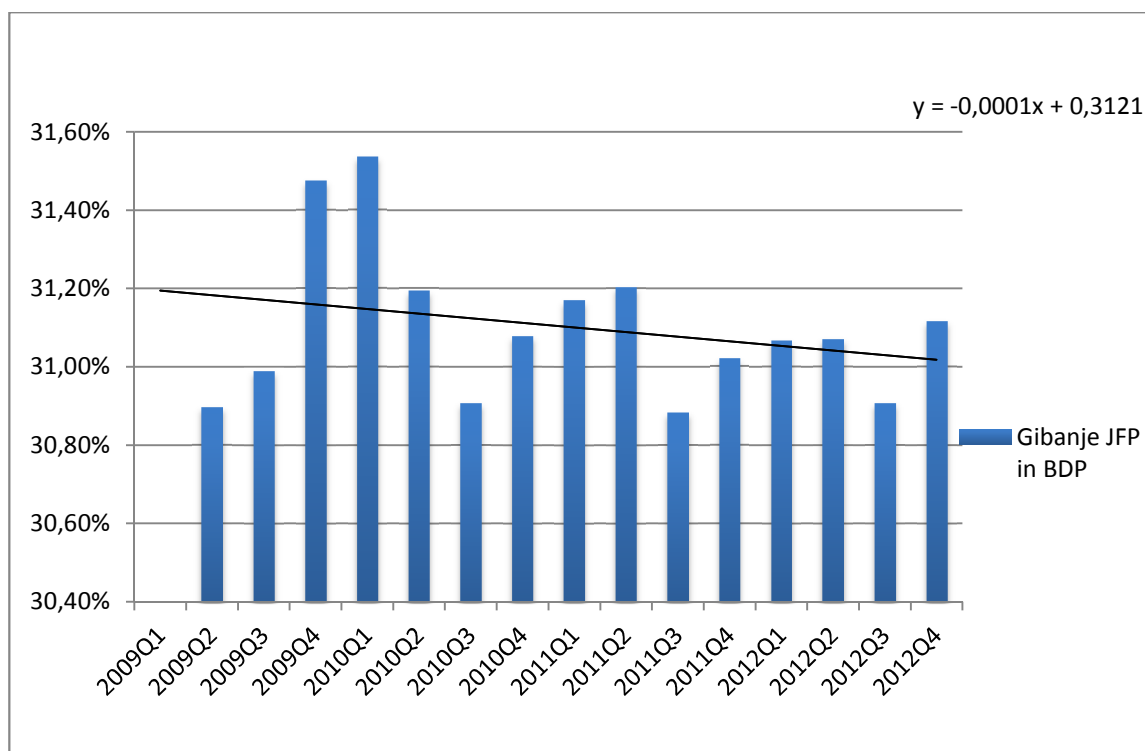
Grafikon 5: Primerjava davkov v obdobju (2009–2012)

Vir: Davčni urad Velenje, (2013)

Graf nazorno prikazuje gibanje davčnih prihodkov izbranih davkov v obdobju 2009–2012. Davek na promet nepremičnin je v letu 2011 beležil 1,15-odstotno rast in v letu 2012 2,47-odstotno rast v primerjavi z letom 2009. V letu 2011 se ti prihodki zmanjšajo za 1,47 %. Pri davku od dohodka (dohodnina) beležimo po letu 2009 upad davčnih prihodkov v vseh treh letih glede na leto 2009. Iz grafa je tudi razvidna rahla okrepitev teh prihodkov, saj v letu 2011 beležimo rahlo rast za 1,08% glede na predhodno leto in leta 2012 rast za 1,10 % glede na leto 2011. Gibanje prihodkov od davka na dodano vrednost je nekoliko zaskrbljujoče, saj lahko zasledimo, da so prihodki po letu 2009 iz leta v leto manjši in ne prikazujejo nikakršne okrepitve, kot smo jo zasledili pri dohodnini. V letu 2010 se davčni prihodki zmanjšajo za 2,20 %, v letu 2011 ponovno znižanje za 5,64% in v letu 2012 še za 7,73%, kar tudi predstavlja največje znižanje v primerjavi z drugima dvema davkoma. Pri davku na promet nepremičnin so podatki spodbudni, saj so ti prihodki še vedno ohranjeni in tudi nekoliko višji v letih 2010 in 2012. Pri dohodnini beležimo upad, ampak je še vedno prisotna krepitev prihodkov iz leta v leto. Gospodarska in finančna kriza se še vedno najbolj odraža pri davku na dodano vrednost, saj je padec teh prihodkov konkretnjši.

Grafikon 6: Gibanje BDP-ja in JFP v obdobju 2009–2012 (četrtertletja)

Vir: Statistični urad RS, Davčni urad Velenje 2013

Graf prikazuje kumulativni delež javnofinančnih prihodkov v razmerju do bruto domačega proizvoda na četrtertletni ravni za obdobje štirih let. V štiriletnem obdobju je bilo ustvarjenega za 142.801,40 mio.€ BDP-ja in za 44.433,69 mio.€ pobranih javnofinančnih prihodkov. V povprečju 31% BDP-ja predstavlja celotne javnofinančne prihodke. BDP je v letu 2010 beležil rast v višini 0,14% glede na leto 2009, javnofinančni prihodki pa so bili deležni znižanja za 0,38% glede na predhodno leto. Leto 2011 je bilo za slovensko gospodarstvo spodbudno, saj smo ustvarili rast za 1,59% BDP-ja glede na leto 2009, JFP pa so se za 2,33 % zvišali glede na predhodno leto. V letu 2012 se je BDP zmanjšal za 1,95 % v primerjavi z letom 2011, JFP pa so bili deležni znižanja za 0,36%. Iz grafa lahko razberemo, da je razmerje javnofinančnih prihodkov do BDP-ja padajoče. V povprečju so se javnofinančni prihodki na letni ravni zniževali za 0,16%, BDP pa je padal v povprečju za 0,08% glede na predhodna leta, kar pomeni, da so se davčni prihodki hitreje zniževali v primerjavi z BDP-jem. Javnofinančni prihodki so v letu 2009 najprej padali, BDP pa je rasel. V letu 2010 je BDP ponovno rasel, pa tudi davčni prihodki so tudi rasli, in sicer smo beležili višjo rast v primerjavi z BDP-jem. V letu 2012 opazimo upad ustvarjenega BDP-ja in javnofinančnih prihodkov.

7 ZAKLJUČEK

Kriza je različno vplivala na prihodke oziroma pobrane davke Davčne uprave RS. Pri primerjavi davkov sem največji upad prihodkov zabeležil pri pobranih davkih na dodano vrednost, in sicer za 7,93 %, kar predstavlja 176.862.316 € manj priliva v davčno blagajno v primerjavi z letom 2009. Posledica takšnega upada je manjša potrošnja, zmanjšanje investicij in izvoza. Tudi propad nekaterih večjih gradbenih podjetij, kot so Vegrad, d.d., SCT, d.d., Prevent, d.d., povzroča takšno stanje, saj so predstavljali hrbtenico slovenskega gospodarstva. Številke pobranih davkov na promet nepremičnin so nekoliko spodbudne, saj ugotavljam, da je višina pobranih davkov ohranjena, kljub nastali finančni krizi. V letu 2011 beležimo rahlo znižanje v višini 1,47 %, v letu 2010 beležimo rast teh prihodkov, v letu 2012 pa je bila davčna blagajna deležna največjega priliva v analiziranem obdobju, in sicer je bilo za 3.658.978 € več pobranih davkov v primerjavi z letom 2009. Pri davku od dohodka (dohodnina) je bila davčna blagajna tudi deležna znižanja teh prihodkov, in sicer v nekoliko rahlejši obliki. Višina pobranih davkov je še vedno nižja v primerjavi z letom 2009, vendar so podatki spodbudni, saj beležimo krepitev teh prihodkov iz leta v leto. Enega izmed razlogov za krepitev teh prihodkov lahko pripišemo izgradnji bloka 6 v Termoelektrarni Šoštanj. Na davčnem uradu Velenje smo beležili zelo visoke dohodke raznih strokovnjakov, ki so opravljali delo v RS in so nastopali kot ne rezidenti RS. Iz omenjenih rezultatov lahko potrdimo hipotezo, da se gospodarska kriza ne odraža na višini pobranih davkov po vseh vrstah davkov enako.

Pri oceni gibanja bruto domačega proizvoda in javnofinančnih podatkov je očitno, da gre za trend upadanja tega razmerja, kar pomeni, da so javne finance v kumulativnem smislu hitreje upadale glede na BDP. Podatki nakazujejo na to, da se je stekal denar oziroma se je kumulativno nabiral denar relativno glede na ustvarjen BDP v primerjavi z davčnimi prihodki. V prvem letu smo beležili upad javnofinančnih prihodkov, kljub rasti BDP-ja. V naslednjem obdobju smo bili deležni večjega porasta javnofinančnih prihodkov v razmerju do BDP-ja. V letu 2012 se je BDP zmanjšal za skoraj 2%, JFP pa za 0,36%. Iz tega dejstva lahko potrdimo hipotezo, da se višina davčnih prihodkov spreminja z zamikom glede na spreminjanje BDP-ja.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Simić, Ivan (2006). *Zbirka davčnih predpisov 2006*. Davčno izobraževalni inštitut, Ljubljana.
- Klun, Maja (2007). *Davčni sistemi*. Fakulteta za Upravo, Ljubljana.
- Kovač, Matjaž (2008). *Davki od A do Ž: celovit pregled obdavčitve v Republiki Sloveniji in njihova obrazložitev z veljavno zakonodajo*. Primath, Ljubljana.
- Tičar, Bojan (2001). *Uvod v korporacijsko davčno pravo*. Pravna fakulteta, Ljubljana.
- Davčna uprava RS (2012). *Davki na 1,2,3*. Ministrstvo za finance, Ljubljana.
- Davčna uprava RS (2007). *Davek na dodano vrednost in davek od prometa zavarovalnih poslov*. Ministrstvo za finance. Ljubljana.
- Pernek, Franc (1997). *Finančno pravo in javne finance*. Pravna fakulteta, Ljubljana.
- Škof, Bojan (2007). *Davčno pravo, Davčno-finančni raziskovalni inštitut*. Pravna fakulteta. Maribor
- Stanković, Mihael (2013). *Obdavčitev fizičnih oseb*. Problemska naloga. Ljubljana.
- Polič, Franc (2008). *Vodnik skozi davčni postopek*. Davčna hiša Bilans, d.o.o., Ljubljana
- Slonep dom in nepremičnine (2010). Nadomestilo za stavbno zemljišče. Privzeto 22.7.2013 na: <http://www.slonep.net/finance/davki/nadomestilo-za-uporabo-stavbnih-zemljisc>.
- Ministrstvo za finance. Kazalniki uspešnosti. Privzeto 5.8.2013 na: http://www.durs.gov.si/si/o_davcni_upravi/kazalci_uspesnosti.
- Global Finance. GDP (2013). privzeto 21.7.2013 na: <http://www.gfmag.com/gdp-data-country-reports/179-slovenia-gdp-country-report.html#axzz2TuXIM9iD>.
- Ministrstvo za finance. Letna poročila. Privzeto 24.7.2013 na: http://www.durs.gov.si/si/o_davcni_upravi/letna_porocila_o_delu_durs.
- Zakon o splošnem upravnem postopku Uradni list RS, št. 80/99, 70/2000 in 52/02)-ZUP (2006). Privzeto 17.7.2013 na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=72111>.
- Statistični urad Republike Slovenije. Bruto domači proizvod po četrtletjih . Privzeto 15.8.2013 na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp#03>
- Zakon o dohodnini (Zdoh-2) Uradni list RS, št. 117/2006. Privzeto 25.7.2013 na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006117&stevilka=5013>.
- Davčna uprava RS. Organigram DURS. Privzeto 11.7.2013 na: http://www.durs.gov.si/fileadmin/durs.gov.si/pageuploads/Davcni_uradi_in_uradne_ure/Organigram/Organigram_DURS.pdf.

- Davčna uprava RS. Organizacija in naloge davčne službe. Privzeto 25.7.2013 na:
http://www.durs.gov.si/si/o_davcni_upravi/organizacija_in_naloge_davcne_sluzbe.
- European Commission (2013). Temeljni predpisi Evropske unije. Privzeto 1.7.2013 na: http://europa.eu/eu-law/index_sl.htm.

VIRI

- 2011). Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2-UPB 4). Uradni list RS, št. 13/2011.
- (2006). Zakon o dohodnini (Zdoh-2). Uradni list RS, št. 117/2006.